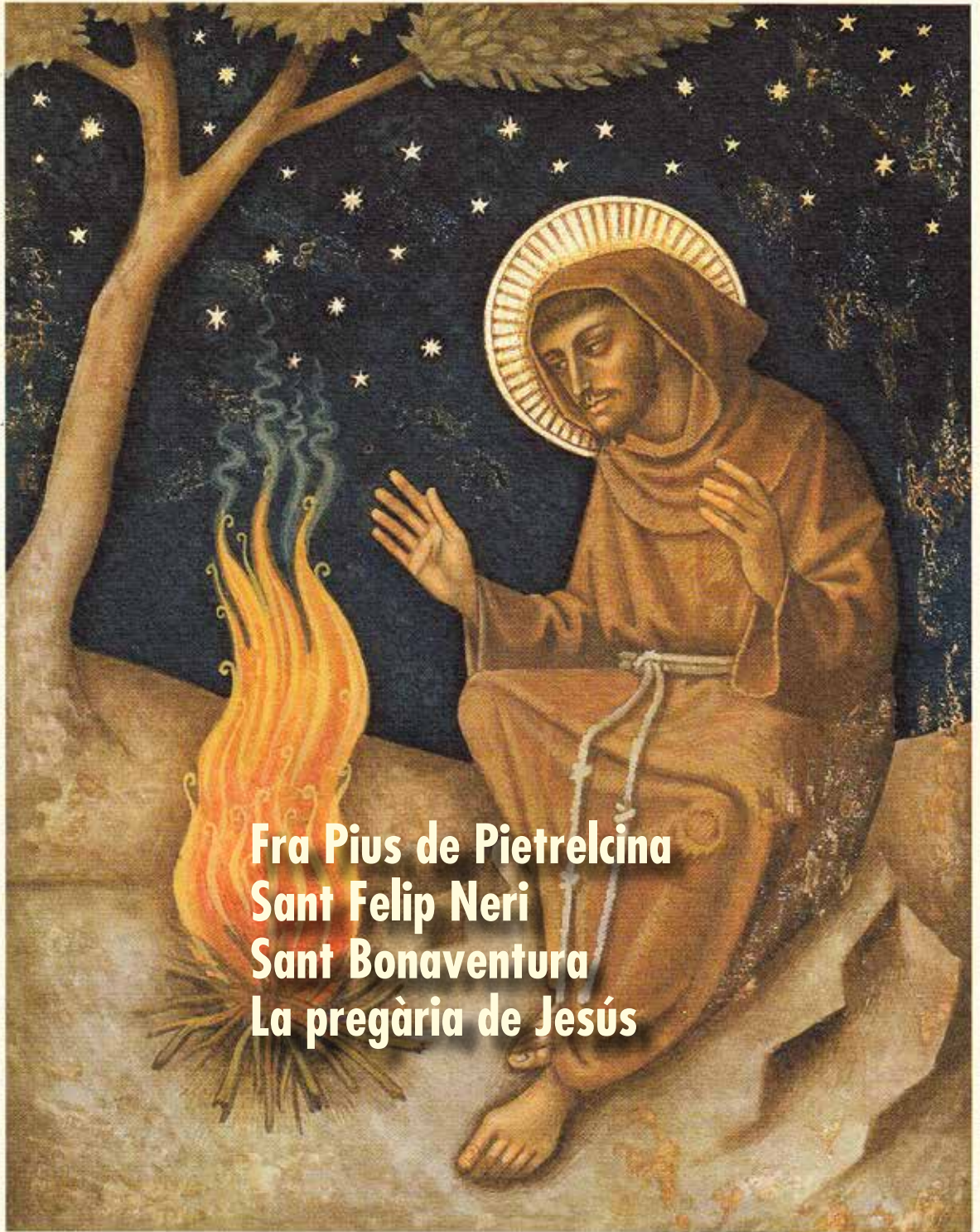

CATALUNYA FRANCISCANA

ANY LX - NÚM. 277 - SETEMBRE-DESEMBRE DE 2024

Fra Pius de Pietrelcina
Sant Felip Neri
Sant Bonaventura
La pregària de Jesús

ÍNDEX

Foto coberta:
“El Càntic de les Criatures”
Piero Casentini

EDITA:
Caputxins de Catalunya i Balears
www.caputxins.cat

DIRECTOR:
Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:
Montse Andreu
Marta Palau
Òscar Bernaus

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Avda. Diagonal, 450
08006 Barcelona
Telèfon 934 161 812
conselldeilaics@caputxins.cat

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Normal: 25 €
De suport: 35 € per amunt

Dipòsit legal: B. 8297-59

EDITORIAL

LA LITERATURA

Josep Manuel Vallejo 85

ESPAI FRANCISCÀ

Articles

SANT BONAVENTURA

Jacint Duran 86

SANT FELIP NERI

Josep Manuel Vallejo 94

LA PREGÀRIA DE JESÚS

Miriam Tarruell 105

BOJOS I IDIOTES

Òscar Bernaus 115

PIUS DE PIETRELCINA

Lluís Arrom 117

ENCARNACIÓ

Josep Manuel Vallejo 121

ESPAI CENTRAL: RECERCA 89

EL PECAT

Llorenç Sagalés

LLIBRES

EL CONVENT DE FRAMENORS

CAPUTXINS D'IGUALADA 122

LOS ESTIGMAS DE SAN FRANCISCO DE ASÍS 124

PROHIBIDO REPETIR 124

EDITORIAL

LA LITERATURA

FRA JOSEP MANUEL

Sembla que al Batxillerat s'estan plantejant que l'assignatura de Literatura passi a ser matèria optativa. Ja hem aconseguit apartar el Llatí, reduir la Filosofia i ara això.

Com aprendran els nostres joves a discernir el que és bo del que és dolent? O és que seran les màquines les que ho

decidiran? Es pot deixar l'orientació de les nostres vides en mans de la Tecnologia?

Proposo una revolució silenciosa des de les catacumbes de les nostres llars: llegir, llegir bona Literatura perquè els nostres fills vegin com gaudim i es contagiïn. I, sobretot, que hi hagi llibres a casa. Ens hi va el futur.

SANT BONAVENTURA

FRA JACINT DURAN

Al llibre *Itinerari de la ment a Déu* de sant Bonaventura hi ha una pregària que diu: “Al principi invoco el Primer Principi de qui descendeixen totes les il·luminacions com a Pare de les llums, de qui provenen tota donació òptima, tot do perfecte, o sigui, el Pare etern, pel seu Fill, nostre Senyor Jesucrist, perquè ens concedeixi, per intercessió de la santíssima Verge Maria, mare del mateix Déu i Senyor Nostre Jesucrist i pel benaurat Francesc, pare nostre, que amb els ulls de la nostra ànima siguem il·luminats per dirigir els nostres peus cap al camí d’aquella pau que sobrepassa tots els sentits.”

La seva vida

Sant Bonaventura omple la meitat del segle XIII. Neix el 1217 i mor el 1274, per tant, agafa ben bé el mig del segle XIII. En aquell moment Europa està en expansió. Al 1212 s’havia guanyat la batalla de les Navas de Tolosa, havien fet recular els musulmans, Europa s’expandia cap al sud. S’expandia també cap a l’est perquè estava amb forta col·laboració amb Constantinoble i d’aquí naixerà el Concili de Lió II, on participarà sant Bonaventura. Per les creuades s’havien obert camins comercials, cap a l’est s’arribarà a la Xina. Marco Polo és de l’època de sant Bonaventura, va arribar a la Xina amb un grup de franciscans. I cap al nord Europa també s’anava expandint. El cristianisme va anar agafant parts d’Europa que no havien estat cristianitzades. És un moment d’expansió.

És una època en què les universitats tenen molta força. La universitat és un

invent de la cristiandat. No es dona en cap cultura anterior ni contemporània. Això d’ajuntar tots els sabers en un sol lloc és un invent del segle XIII. I, en el temps en què viu sant Bonaventura, la universitat està en un moment molt fort. La qüestió universitària és molt important per enquadrar sant Bonaventura, sobretot a París, que és el lloc on ell es mourà en aquest camp.

En aquell moment comencen a construir-se els estats nacionals, l’afirmació forta de les nacions, fet que marcarà tot Occident fins avui. Comença a Alemanya, amb Felip II, i Anglaterra també ja comença a tenir consistència nacional, i això posa en perill la unitat de l’Església.

És l’època en què es comencen a concretar les llengües llatines. El beat Ramon Lull escriu una bona part de la seva obra no en llatí sinó en català, que és la primera llengua d’expressió filosòfica després del llatí. I el primer que escriu en italià és sant Francesc. El Càntic del Germà Sol és la primera peça escrita no en llatí a Itàlia. Ja poc a poc es deixa d’anomenar les persones pel lloc on neixen i comencen a prendre força els cognoms. Això vol dir la importància que anirà prenent la qüestió de l’individu per sobre de la col·lectivitat. Per exemple a Ramon Lull se l’anomena pel cognom, en canvi a sant Francesc, que és una mica anterior, encara se l’anomena per la seva ciutat, Assís.

No trobem biografies massa detallades de sant Bonaventura. Neix el 1217 en un poble anomenat Bagnoregio que, quan ell serà frare, el posaran dintre de la província romana, per tant, quedarà dintre dels Estats Pontificis. El 1217 els frares eren encara un

petit grupet. Bonaventura neix en una família benestant i, quan té 18 anys li poden pagar els estudis a París, que no era fàcil ni barat perquè eren molts i molts anys d'estudi.

Quan mor sant Francesc en 1226 ell, que tenia 8 anys, agafa una malaltia molt greu i, tot i que el seu pare és metge, tots creuen que ha de morir. La seva mare invoca sant Francesc, que fa poc que ha mort, i que no serà canonitzat fins dos anys més tard. I li fa el miracle de retornar la salut al seu fill. L'agraïment serà un dels motius pels quals l'any 1260, redactarà la biografia de sant Francesc. Ell mateix ho diu a la *Legenda Maior*.

El 1235 entra a estudiar a París. Va anar-hi com a laic, encara que quan un entrava a la universitat li feien la tonsura clerical. Tots els universitaris eren tonsurats, o sigui, qualsevol universitari era clergue però no perquè hagués de ser després ordenat de prevere.

El 1243 ingressa a l'orde franciscà. En aquell moment, a la Universitat de París hi havia mil frares franciscans estudiants. I, a tota Europa, que llavors eren uns 40 milions de persones, hi havia 30.000 frares.

Bonaventura queda molt impactat per Alexandre d'Hales, que és el primer filòsof i pensador franciscà; Bonaventura dirà que el té com a pare i com a mestre. És un gran pensador que va vertebrar les primeres escoles dins l'orde franciscà. Quan li pregunten la raó per la qual es va fer frare, en un escrit posterior ho explica ell mateix: "Confesso davant Déu que la raó que m'ha fet estimar màximament la vida de sant Francesc, ha estat la seva semblança amb el començ de l'Església. La semblança és: L'Església comença amb simples pescadors i s'enriqueix després amb doctes, molt il·lustres i savis." Amb l'orde franciscà passa el mateix: comença amb gent molt senzilla i després hi entra gent de gran

qualitat intel·lectual i brillants mestres. I això a ell li va semblar que era semblant al que havia passat als inicis de l'Església. D'aquí es pot deduir que la forma de vida de sant Francesc no està fundada en la prudència humana, sinó en Crist. Si les obres de Crist no minven sinó que creixen constantment, vol dir que és el Senyor qui les duu a terme. I continua: "No s'han pas d'avergonyar d'unir-se a aquesta fraternitat d'homes senzills, altres homes savis, atenent sempre a la paraula de l'apòstol: Si algú de vosaltres es creu savi, que es faci neci per arribar a ser savi." Són paraules de sant Bonaventura no posades perquè sí. Estarà en la plenitud de la intel·lectualitat del moment. En aquell moment es començava ja a fer una cosa que Hans Urs Von Balthasar subratllarà després: "Al principi de l'Església es feia teologia agenollat. Va haver-hi un moment en què es va deixar de fer teologia agenollat i es va fer assegut." Això és el canvi radical de la teologia. Estem en aquest punt i sant Bonaventura sí que ho té en compte. Sant Bonaventura és profundament franciscà i, per tant, té sant Francesc com a punt de referència. Els estudis són ambivalents, poden ajudar-nos al trobament amb Déu i només per això valen la pena, en la mesura que ajuden a fer un bon home i a trobar-se amb Déu. Té clar que l'home només pot ser bo trobant-se amb Déu. Si els estudis no serveixen per a això, que és el que passa moltes vegades, són un obstacle per allò més important que és arribar a Déu.

Sant Bonaventura entra el 1243 a l'orde de framenors. És fet doctor en teologia el 1253. En aquest moment, a la Universitat de París, els professors majoritàriament eren sacerdots seculars, i estaven en tensió amb els frares. Per això, obstaculitzaven màximament els doctorats dels ordes mendicants (dominics, carmelites, trinitaris i franciscans). El 1253 sant Bonaventura serà declarat doctor, però no per la Uni-

versitat de París sinó per Joan de Parma que és el general de l'orde. Posteriorment, va intervenir el Papa, va ratificar-lo com a doctor, no només a ell sinó a tota una colla de frares de diferents ordes.

Hi ha un altre entrebanc que portava inquietud en aquell moment, a tota l'Església i a l'orde franciscà en particular. Era el joaquimisme.

Joaquim de Fiore, un abat cistercenc de finals del segle XII, escriurà un llibre que té una gran divulgació al segle XIII. Ell divideix la història en tres parts: l'Antic Testament, com a època del Pare, època marcada pels sacerdots, època de la Llei; en un segon moment l'època del Fill, el Nou Testament, marcada pels laics; i dirà que ha de començar una nova època, l'era de l'Esperit Sant, filla d'un nou orde religiós i, per tant, quedarà marcada per l'espiritualitat. La vida religiosa obrirà el camí de l'Evangelí Etern, d'una època nova i definitiva.

"L'Evangelí etern," superava l'anterior i, serà l'època de l'Esperit Sant. L'estructura de l'Església no comptava, aquesta quedava en mans d'un nou orde religiós que portava les marques del Déu Altíssim, com diu el capítol setè de l'Apocalipsi. Lògicament la lectura era fàcil des de la perspectiva de molts franciscans. Qui portava les marques del Déu Altíssim? Sant Francesc amb els estigmes. Les marques de l'estigmatitzat. Les marques del Déu crucificat. Molts franciscans van fer aquesta lectura i es produí tot un moviment que moltes vegades sobrepassava els límits de l'orde i de l'ortodòxia.

Això va xocar profundament amb la Universitat de París.

Un altre problema que hi havia en aquell moment era la Introducció de la Filosofia d'Aristòtil en la Teologia, que havia arribat a Europa a través del món islàmic.

En aquell moment hi havia un gran general a l'orde Franciscà, Joan de Parma, que serà anomenat popularment com a

beat. Va ser un gran home però marcat per aquesta visió joaquimita. El Papa el va treure de general de l'orde i va convocar un capítol a Roma i, com que Joan de Parma era molt estimat pels frares, li van dir que ell mateix elegís el seu successor perquè seria qui l'hauria de judicar. I ell va elegir com a successor seu sant Bonaventura, que va ser elegit general de l'orde el 1257, tres anys abans del Capítol de Narbona on es van redactar les Constitucions, tant marcades per ell i que van obrir un nou camí per a l'orde de Framenors.

En aquest context s'han de posar alguns dels llibres que va escriure sant Bonaventura. Abans de ser nomenat general va escriure els *Comentaris a les Sentències de Pere Llombard*, i diferents escrits sobre qüestions disputades d'aquella època.

Quan l'anomenen general, el primer que fa es començar a visitar els frares, i després es retirà a La Verna, lloc on sant Francesc va rebre els estigmes. Allà compondrà un dels textos més importants de l'Edat Mitjana: *Itinerari de la ment a Déu*. És un text profund, que en alguns dels seus capítols és de difícil lectura. Molt bonic, bastant curt i que necessita ser meditat poc a poc. En aquesta època també escriurà una altre llibre: el *Breviloquium*, que el farà per als estudiants. És un resum de la seva manera de pensar. Escriurà també *La triple via* i el *Soliloqui*. Sant Bonaventura serà l'home de l'orde franciscà, el marcarà profundament a través de la seva espiritualitat i de la seva manera de fer. I, sobretot, va ser un home de reconciliació. Té molt present Joaquim de Fiore, dialoga amb els seus escrits i, poc a poc, anirà treballant-lo i coronarà aquest treball amb el text més profund de sant Bonaventura, l'*Hexameron*, que és l'últim text que surt d'ell, però que ell no escriu; són unes conferències fetes a París i els alumnes li van copiar i ell va corregir. Després del capítol de 1260, quan es redactaran les Constitucions de

Narbona, molt influenciades per Bonaventura, posteriorment, el nostre sant escriurà les *Legenda Maior* i *Legenda Minor* de sant Francesc, que seran els textos bàsics i oficials de l'orde que marcaran la història franciscana, seran la imatge comuna i oficial de sant Francesc, a partir de llavors. Giotto la seguirà quan pintarà els frescos de la basílica superior d'Assís.

El 1273, finalment el Papa el nomena bisbe i cardenal, i li encomanarà una missió: que organitzi el Concili de Lió II, la finalitat bàsica del qual, a part de la renovació de l'Església i d'altres temes, era la unitat amb l'Església oriental. Bonaventura va beure molt dels textos orientals de l'Església i, per això, el Papa va considerar que era la persona adequada per organitzar aquest esdeveniment tan important.

Bonaventura va morir en una de les sessions del Concili, era l'any 1274. A les actes del Concili posen que el Papa va presidir el seu funeral. Anant cap al Concili també va morir sant Tomàs d'Aquino.

Sant Bonaventura va treballar per la unitat de les Esglésies, i va trobar una fórmula que acceptaran tant els pares conciliaris d'Orient com d'Occident, però la unitat no es portarà a terme; les esglésies particulars no acceptaran el que havia fet el Concili.

La seva espiritualitat

Hans Urs Von Balthasar, també Benet XVI i altres teòlegs diuen que l'espiritualitat de sant Bonaventura es basa, sobretot quan és general, en l'experiència de Francesc d'Assís, especialment en el fet de La Verna, l'experiència de l'estigmatització. Entenent el que va passar a La Verna, tal com ho porten els textos, es veu el cor del pensament de sant Bonaventura.

L'estigmatització és un fet amb testimonis contemporanis i molt pròxims a sant Francesc. És el cor del text central de sant Bonaventura, de *l'itinerari de la ment a Déu*, i de tot el seu pensament. Ens fixarem en aquest text, per endinsar-nos en l'espiritualitat i pensament de sant Bonaventura.

Una de les primeres notícies sobre l'estigmatització és de quan Francesc mor el 1226, i fra Elies, que llavors era vicari gene-

ral, n'és testimoni directe. Fra Elies anuncia la mort de Francesc a tot l'orde. I, a més, diu que malgrat el dolor, ha de donar una gran notícia, i descriu les nafres de sant Francesc.

Tenim, a més, un text molt entranyable de fra Lleó, un manuscrit fet pel mateix sant Francesc, *Les lloances al Déu Altíssim*, i que fra Lleó conservà cosit dins del seu hàbit. Al darrere d'aquest full fra Lleó posa en tinta vermella: "el benaurat Francesc dos anys abans de morir va fer una quaresma... I la mà del Senyor es posà sobre d'ell. Després de la visió i al·locució del serafí i de la impressió de les nafres de Crist en el seu cos, feu aquestes lloances, escrites a l'altra banda del paper, i que va escriure de pròpia mà, donant gràcies a Déu pel benefici concedit".

Tenim un altre text. El 1228, dos anys després de la mort de sant Francesc, fra Tomàs de Celano, el seu biògraf més antic, descriu el fet amb molts detalls. Sant Bonaventura, copiarà del text de fra Tomàs de Celano al final de *l'itinerari de la ment a Déu*, i dirà, a més, que ell mateix ha sentit contar a un germà que hi era això que

ell ha escrit, i dona el nom del testimoni. L'espiritualitat de sant Bonaventura és aquí d'on beu. *L'itinerari de la ment a Déu* està redactat al mateix lloc on sant Francesc va tenir els estigmes. L'esquema del llibre està fet amb les sis ales del serafí que es va aparèixer a sant Francesc, i el nucli mateix del text vol transmetre l'esperit de sant Francesc a La Verna.

Sant Bonaventura incorporarà, el text de fra Tomàs de Celano, on parla de l'estigmatització, amb petits retocs a la *Legenda Major*, que havia demanat el Capítol General del 1260 i presentada en el capítol del 1263. Bonaventura escriu: "Davant d'aquesta aparició, el benaurat servent de l'Altíssim se sentí absort d'admiració però no arribava a desxifrar-ne el significat. Era envaït d'una viva joia, assaborint amb complaença l'esguard bellíssim, inimaginable i dolç d'aquell serafí que el mirava; però, ensems, l'angoixava profundament veure'l clavat a la creu i l'omplí, també, d'un intens dolor compassiu" (LM 6,2).

Aquí hi ha dos sentiments, un de fasciació, de seducció per la bellesa del serafí; i, a la vegada, al mateix moment, de dolor i de compassió. Unir aquestes dues coses és l'experiència de La Verna. El Déu de Francesc d'Assís és un Déu que atreu, que fascina, que és tot altre, però a la vegada, un Déu al qual tens compassió, perquè està clavat a la creu. Aquesta connotació és el que ens voldrà transmetre sant Bonaventura en el seu text.

El seu text *Itinerari de la ment a Déu*, com hem dit, està fet a La Verna l'any 1259, trenta-tres anys després de la mort de sant Francesc. Tindrà vuit parts: un pròleg, 6 capítols per a cadascuna de les ales del serafí, i un setè capítol conclusiu. Però el cor de tot el llibre és l'experiència del trobament personal amb Jesús que l'atreu infinitament i li suscita una profunda compassió. Serà aquesta compassió per Déu el que guarirà l'ànima de Francesc. És

aquesta profunda compassió per Déu el que sant Bonaventura vol transmetre, al costat d'una gran transcendència de Déu. La forta fasciació i atracció, juntament amb la dolorosa compassió per Déu, és central per comprendre sant Francesc i sant Bonaventura.

El text de *l'itinerari de la ment a Déu* comença així, demanant la pau: "Perquè dirigeixi els nostres peus cap al camí d'aquella pau que sobrepassa tot sentit." Per tant, el que intenta sant Bonaventura és portar l'ànima a la profunda pau de l'Esperit. I com es pot fer això? Molt concret, per l'amor a Jesucrist. Aquest amor a Jesucrist es pot interpretar com l'amor de Jesucrist cap a nosaltres i per l'amor que nosaltres li tenim a ell. El que vol subratllar sant Bonaventura bàsicament és l'amor que nosaltres tenim a Jesucrist. Aquest amor a Jesucrist és el que arriba a guarir. Sant Bonaventura en el pròleg dirà: "Això és bàsicament fruit d'una ànima no tèbia, ni adormida, ni a mitges tintes, sinó una ànima amb desig." El qui vulgui seguir aquest camí, dirà sant Bonaventura, ha de ser una ànima amb foc, amb desig, ha de ser un home de desig, excitar el desig. I això de dues maneres, dirà ell: a través de l'oració i de la meditació. Per això dirà en el text: "No fos cas que pensis que basta la lectura sense la unció, l'especulació sense la devoció, la investigació sense l'admiració, l'exultació, l'activitat sense la pregària, la ciència sense caritat, la intel·ligència sense unitat, l'estudi sense la pràctica divina." Ell comença dient sempre que per arribar a la pau no n'hi ha prou amb la lectura, amb l'especulació, amb l'estudi; es tracta d'un trobament personal en l'oració, la devoció, l'exultació, la humilitat, etc. Això, en el capítol primer del text que es titula precisament així: "Especulació d'un pobre en el desert". Sant Bonaventura dirà: "Què és el que més desitja l'ànima humana? La felicitat." I la felicitat,

on es troba segons sant Bonaventura? Per a ell només es troba en Déu. L'ànima troba la seva felicitat només en Déu. Dirà: "L'home està fet per fruir de la unió amb Déu." Què ha passat, doncs? L'home, a través del pecat, s'ha encorbat, està mirant cap avall, està mirant-se el melic. Caldrà fer-lo pujar cap a dalt. Fins i tot per arribar a la veritat, dirà sant Bonaventura, no n'hi ha prou amb l'estudi. Dirà que perquè hi hagi realment estudi autèntic s'ha de pregar. Amb això es fa ressò de sant Anselm de Canterbury, que deia: "Jo no busco la veritat per creure sinó que crec per trobar la veritat." Només aquell que creu, no com a qüestió especulativa, sinó a través de la pregària copsa la realitat. Sant Bonaventura dirà que per copsar la veritat el primer que cal fer és pregar.

Segona cosa per conèixer la veritat segons sant Bonaventura: tenir una vida santa. Si no tinc una vida santa no copsaré la veritat. Això ressonarà segles més tard en Sören Kierkegaard, en el segle XIX, que dirà el mateix: "Aquell que en un moment determinat copsa un punt de la veritat però no hi adequa la vida, el primer que es comença a perdre és la veritat." Per fer un estudi seriós, dirà sant Bonaventura, s'ha de començar pregant i després fent una vida bona. Només la bondat porta a la veritat.

I en tercer lloc, l'especulació. Sant Bonaventura, en aquest capítol, dirà que les sis ales del serafí representen, les dues primeres, buscar Déu fora de tu, en les criatures; les altres dues és dintre de tu; i les dues darreres, buscar Déu sobre de tu. Fora de tu són els vestigis de Déu a la creació. Però si no creus, no es copsen aquests vestigis. Qui vulgui demostrar Déu a través de les coses, no se'n sortirà. Només un veu que les coses són de Déu quan creu i, llavors, dirà Bonaventura, entén la realitat. Dirà: "Primer adorar Déu per les coses." A les *Confessions* sant Agustí diu: "Si mires el món, el món diu: no soc jo el que tu bus-

ques; si mires la relació amb els altres, ressona: no sóc el que tu busques...” Sant Bonaventura dirà que coneixes Déu per les coses, com a rebot, però, a més, hi ha una presència de Déu en les coses. Això és propi de sant Bonaventura i ho agafa de sant Francesc. Al Càntic de les Criatures Francesc dirà del germà sol: “i porta de tu, Altíssim, gran significació”. Les coses porten significació de Déu; són vestigis de Déu. No solament et diuen, com pensa sant Agustí: “no soc jo el que cerques” sinó que són vestigis de Déu. Per sant Bonaventura l’home quan mira el seu interior, no solament troba vestigis de Déu sinó que troba la imatge de Déu, imatge del Déu Trinitat. Freud el que farà és posar de cap per avall la Trinitat de què parlava sant Bonaventura i la tradició. La capgira. La recerca *ad extra*, i la recerca *ad intra*. I finalment, la recerca *ad supra* serà mirar, contemplar, bàsicament Déu com a ésser i com a bé suprem, posant sempre Jesucrist en tot i per tot. Cadascú ha d’estar recolzat en l’experiència personal amb Jesús. El capítol 7 és molt profund. Al final treu tota l’especulació, tot el pensament... i només es queda amb la referència al Déu crucificat. Us cito un trosset que és molt significatiu. Fa una referència al temple de Jerusalem, amb l’atri, el sant, i el sant dels sants. Ara estem al sant dels sants: “Aquell que mira vers aquest propiciatori, que és Jesucrist, on hi ha la sang, girant plenament el rostre cap a Crist, mirant-lo penjat en la creu, amb la fe, l’esperança i la caritat, caritat cap a Jesucrist, devoció, admiració, exultació, lloança i jubilació, celebra amb ell la Pasqua, és a dir, el trànsit, de manera que el tronc de la creu passa el Mar Roig, entrant des de l’Egipte en el desert, on assaboreix el manà amagat. I descansa amb Crist en el túmul, com si estigués mort a l’exterior, sentint, però, en tant que és possible en aquest món, el que a la creu fou dit al lladre pel Crist: ‘Avui seràs amb mi al Paradís’”.

Com hem dit, per a Bonaventura el camí de la ment a Déu té set etapes. La setena és la del repòs. Ell vol aquest temps de repòs, ja ara i aquí. I diu la manera d’acostar-lo i de viure’l.

I al final diu: “Però si investigues de quina manera són aquestes coses, interroga la gràcia, no la doctrina; el desig, no l’intel·lecte; el gemec de l’oració, no l’estudi de la lliçó; l’espòs, no el mestre; Déu, no l’home; la tenebra, no la claror; no la llum, sinó el foc que inflama totalment i que porta a Déu amb excessives uncions i afectes ardentíssims. Aquest foc és, certament, Déu, i la seva fornal és Jerusalem, i el Crist el va encendre amb el fervor de la seva ardentíssima passió, pel qual només el rep aquell que diu: ‘La meva ànima ha elegit el suplici i els meus ossos la mort. Aquell que estima aquesta mort, pot veure Déu, perquè sens dubte és cert allò que es diu: ‘No em veurà l’home si no mor’. Morim, doncs, i entrem en la tenebror, imposem silenci a les preocupacions i a les concupiscències i els fantasmes; passem amb el Crist crucificat d’aquest món al Pare perquè, manifestat en nosaltres el Pare, diguem: “Ens basta”¹.

Sant Bonaventura parla amb molta naturalitat de l’èxodus, de l’èxtasi. Ens diu una cosa curiosíssima: “L’èxtasi és com una mort interrompuda”. De la mateixa manera passem d’aquest món a l’altre. L’experiència de Déu, de fet, és mort. No es pot veure Déu sense morir. Ja ho diu Jesús: “Qui vulgui salvar la vida la perd, qui la perdi la trobarà”. Si no morim no podem veure Déu. Per tant, l’èxtasi és la mort, l’experiència de la mort que s’interromp. L’èxtasi total serà la mort total quan un es posarà en mans de Déu i li ho donarà tot.

1. *Itinerari de la ment a Déu*, a Sant Bonaventura, Obres escollides, Col. Textos Filosòfics 44, Ed. Laia 1986, p: 88.

SANT FELIP NERI

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

Amb sentit de l'humor, alegre, amable, un home de la broma, cordialíssim..., un florentí. L'hem de situar en la pitjor època del Papat, al Renaixement, en una Roma molt corrupta, on els clergues fan vida mundana, de luxe i frivolitat. Com a reacció a la mundanitat de l'Església, entre altres coses, va sortir la Reforma Protestant. Ens trobem al segle XVI.

Sant Felip Neri va cremar tots els seus escrits. No en queda quasi res: només records dels seus companys i alguna pregària que va regalar a algú. Per tant, comptem només amb el record que ens han transmès els seus companys, Baronio, Taruggi i els altres de l'Oratori. A més, hi ha poques biografies assequibles, la millor de les quals és la de Meriol Trevor¹. També hi ha unes pel·lícules magnífiques: *Sigueu bons si podeu*² i *"Prefereixo el Paradís"*³.

Felip va néixer el 1515 i va morir el 1595, per tant, va viure durant tot el segle XVI. És un segle, com hem dit al començament, de decadència de l'Església i, alhora, de ressorgiment, de Reforma. És l'època en què apareixen els Caputxins, els Jesuïtes, els Teatins, també la Reforma Carmelitana... En aquest sentit, és una època de grans contrastos. El Concili de Trento serà un fruit importantíssim de tot aquest esperit de renovació que van impulsar els ordes religiosos.

L'autora d'aquesta biografia a què ens hem referit, Meriol Trevor, també va fer una biografia del Cardenal Newman, que és,

1. MERIOL TREVOR, *San Felipe Neri, apóstol de Roma (1515-1595)*, Sal Terrae, Santander, 1986.

2. Del director Luigi Magni, 1983.

3. Del director Giacomo Campiotti, 2010.

de fet, un famós oratorià, un gran intel·lectual, primer anglicà, que es va convertir al catolicisme. L'autora es pregunta: "Com és que un home d'aquesta vàlua, d'aquesta alçada intel·lectual, va escollir l'Oratori de sant Felip Neri per fer-se catòlic?" I respon que no només s'explica per la gran atracció carismàtica de Felip Neri sinó per l'aspecte fraternal d'aquest. A l'Oratori, el Cardenal Newman va trobar una germanor, semblant a la del temps de sant Francesc, en un període paternalista, caracteritzat per un poder molt jeràrquic, en què hi havia governants i súbdits a l'Església, però no germans. Per tant, aquesta recuperació de l'esperit igualitari i fratern és una de les característiques de sant Felip Neri que al Cardenal Newman el va enamorar i el mogué a fer-se oratorià.

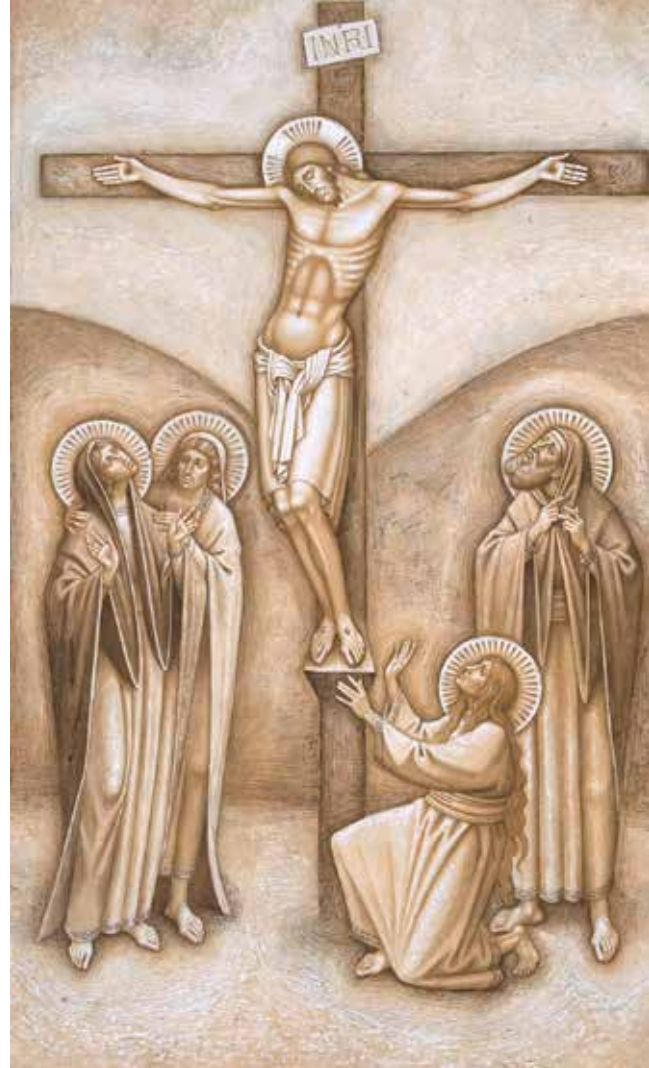
L'Oratori és una congregació on no es professen vots religiosos. No és, per tant, un orde religiós. Felip promovia que no hi hagués cap vincle fora del de la caritat. Els membres conservaven els seus béns, cadascú les seves propietats, els seus llibres, els seus vestits i eren lliures per anar-se'n sempre que volguessin. Aquesta llibertat, en un món tan jeràrquic com el de l'Església del segle XVI, és com un miracle enmig de la tempesta. Elegien els seus dirigents cada tres anys. Sorpren aquesta estima a la llibertat i la responsabilitat personal de sant Felip Neri que tant va atraure al Cardenal Newman.

D'Oratori, que és la gran creació de sant Felip Neri, a Barcelona en tenim a Gràcia i, fins fa poc, al casc antic al costat de la Catedral. Es caracteritza curiosament per l'amor a la música: en els Oratoris de sant Felip Neri hi fan música clàssica sovint. El sant introduïa la música bona en les troba-

des de l'Oratori. Es tractava de trobades fraternes on es feien comentaris de la Bíblia, en un temps en què això era desconegut en el catolicisme. També s'hi feien lectures patrístiques i es comentaven d'igual a igual, on qualsevol podia predicar-hi, no només el capellà. Era una congregació de laics, tot i que a sant Felip, després, el seu confessor el va obligar a ordenar-se. Es dedicaven a fer obres de caritat als hospitals, amb els malalts, amb els pobres...

Felip és un home modern: s'avança a les necessitats de l'home modern, en el sentit de lloar la llibertat personal i la responsabilitat, i encarnant una combinació molt sàvia d'allò que és comunitari i allò personal. Cada membre de l'Oratori, en aquest punt, conservava la seva autonomia personal.

Sant Felip compartí aquelles intuïcions de la Reforma protestant que tenien coses molt positives. Així, per exemple, l'anhel de senzillesa evangèlica, de simplicitat. També el desig dels seglars de conèixer la paraula de Déu. A l'Oratori es llegia la Bíblia en llengua vernacle, s'explicava la doctrina i es dialogava, es cantaven cants en la llengua del poble. Això és quelcom nou. Sant Francesc ja ho havia fet al segle XIII, però amb el temps s'havia tornat una altra vegada al llatí. La comunió era freqüent a l'Oratori i això no era pas habitual en aquella època. Els oratorians feien obres de caritat. A les pel·lícules que tenim s'accentua molt que sant Felip està amb els nanos pobres del carrer, però aquesta no és pas l'única obra de caritat que va fer. De fet, anaven a visitar els hospitals, on no hi havia infermers ni metges, sinó que eren més aviat magatzems de malalts. El qui tenia familiars o amics, podia comptar encara amb algú que es fes càrrec d'ell i li podien canviar els llençols o portar-li medecines. Això ho feia Felip i els seus penitents amb els més pobres, amb aquells que no tenien ningú que en tingués cura.

La missió de sant Felip, més que evangelitzar, va ser de restaurar. Això resulta altament interessant per a nosaltres, ara que es parla tant d'evangelització. El seu sagrament va ser la penitència, el confessorari, no el Baptisme. Va pretendre convertir els cristians al cristianisme, cosa molt actual de totes les èpoques.

És curiós que no va tenir mai cap càrrec eclesiàstic, fora del de capellà. No tenia sou i va viure sempre de la caritat. No va tenir poder ni va ser un gran predicador. La seva obra es realitzà per la influència personal, pel contacte personal que establia amb tothom qui tractava, gràcies a la seva amabilitat, la seva paciència i, evidentment, la seva pietat... Però pel tracte personal,

sant Felip es va convertir de seguida en l'apòstol de Roma. Era un home que estimava tothom i tenia un gran sentit de l'humor. En aquells temps els eclesiàstics portaven robes caríssimes i tothom tenia desig de ser admirat pels vestits, per les vanitats mundanes, però Felip Neri vestia un saial pobre i unes sabates enormes, no se sap si per fer riure o perquè eren barates. De coses per l'estil en feia moltes.

Amb un gran sentit de l'humor, la seva franquesa i espontaneïtat, en molts aspectes ens pot recordar mossèn Ballarín que, per cert, va estar a l'Oratori. El van enviar a Solsona perquè li van dir: "Miri, aquí a l'Oratori, ovelles sí però cabres no." És una anècdota biogràfica que ell mateix explicava. En mossèn Ballarín hi podem veure un deixeble actual de sant Felip Neri. El seu caràcter, el fer petites "gamberrades", l'estar sempre de broma i de bon humor, rient-se de la pròpia ombra... això és molt propi del nostre sant.

Felip Neri és, com hem dit a l'inici, florentí. Florència era una ciutat culta, amb persones preparades. El segle en què va nèixer era un temps en què a Florència hi havia la República. El seu pare era del partit republicà que va estar lluitant contra els Mèdici. Això el devia influir, perquè en una època tan jeràrquica com la de la Roma del XVI, ell va instituir una petita república lliure en el seu Oratori. El seu pare era notari, d'origen noble, republicà i seguidor de Savonarola, que era un predicador dominic, un gran reformador. Va ser tan reformador que va acabar considerat heretge i el van cremar. Això també passava al segle XVI.

El nostre florentí va ser educat al convent de sant Marc dels dominics, que eren religiosos cultes i virtuosos. És, de fet, el convent on podem contemplar els frescos de fra Angelico. Podem imaginar sant Felip Neri passejant pels claustres d'aquell convent, vivint envoltat d'aquestes

meravelloses pintures. En aquest convent s'hi feien laudes, càntics espirituals per acompanyar la predicació, i això, després, ho va aplicar ell al seu Oratori. Els dominics el van educar molt bé, en aquest sentit. Savonarola és una mica anterior a sant Felip però el va influir molt també. Era un reformador una mica rigorista. Tenia un desig seriós de reforma dels costums de l'Església i era un gran predicador. La seva petja es deixava notar molt al convent de sant Marc i també en l'espiritualitat de sant Felip Neri.

A divuit anys, Felip se'n va anar de Florència perquè hi va haver unes guerres, dificultats amb els Mèdici, i el seu pare va considerar millor que marxés de Florència cap a Montecassino, a casa del seu tiet Ròmul, a fer carrera comercial. Però curiosament, ja es veu despuntar el seu caràcter, el seu desig de vida cristiana, perquè el seu pare li va donar un arbre genealògic, que resultava molt interessant a l'època perquè si eres de bona família et donava entrada a tot arreu. Felip el va trencar: amb aquest gest, establia un signe que implicava renúncia a les vanitats mundanes per tenir privilegis.

En aquest lloc, prop de Montecassino, es retirava moltes estones a la muntanya de Gaeta, un lloc magnífic, preciós, amb un eremitori que té una capella dedicada a la Santíssima Trinitat. Sant Felip s'hi retirava a pregar, a la recerca de la solitud. Ja li bullia per dintre aquest desig i fou aquí on va sentir el començament del que fou la seva vocació: la renúncia, la recerca de la solitud. Volia ser eremita. La bellesa dels eremitoris el tenia seduït: la bellesa dels paisatges estava associada a moltes ermites, monestirs i llocs de contemplació, no gratuïtament. Li va agradar sempre la frugalitat i l'austeritat. Menjava poc i, de fet, no menjava carn. Vivia pobríssimament, els diners no li van interessar mai. Era un home realment reformat.

Va estar-se poc temps amb el seu tiet i llavors viatjà a Roma com a pelegrí a visitar les tombes dels màrtirs i les dels apòstols. Això ja indica un esperit de recerca de la seva vocació. Havia renunciat al món i, segons deia ell mateix, no desitjava tenir altra pàtria que el cel. Veiem, doncs, un home que busca, que està en recerca. Curiosament, mai va voler ser frare. Podia haver entrat als dominics a Roma, a la Minerva, i no ho va fer mai.

Vivia a casa d'un florentí amic del seu pare, que l'acollia i, a canvi, ell feia de preceptor dels seus fills. Cal tenir present, en aquest sentit, que no hi havia escoles en aquell temps, així que ensenyava els fills del senyor Galeotto Caccia. Feia vida de laic tot fent estudis eclesiàstics alhora. Estudiava a Roma Humanitats i Filosofia a la Sapienza i Teologia amb els Agustins.

Era tot un humanista. Ens trobem, cal recordar, a l'època del post-Renaixement, i a ell, en particular, li agradaven molt les Ciències i recomanava als seus deixebles d'estudiar Ciències més enllà de les Eclesiàstiques: Medicina, Física, Art... Però, sobretot, la Sagrada Escripura.

Felip, era, a més a més, un home de gran pietat. Un signe d'això, per exemple, el veiem en el fet que al convent dels Agustins hi havia un gran crucifix al claustre, i deien que no podia passar per davant del Crist, mirant-lo, sense plorar. Era un home d'una pietat emotiva molt a flor de pell.

Curiosament, a vint-i-tres anys abandonà els estudis. Ho devia veure massa clerical o massa aristocràtic. No ho sabem. La qüestió és que abandonà els estudis, vengué els seus llibres, donà els diners als

pobres i passà a fer vida de laic eremita a Roma. Dedicava molt temps a l'oració i al servei al proïsme, sobretot als malalts pobres dels hospitals que estaven molt abandonats. Es retirava a les esglésies de Roma, sobretot a les catacumbes de sant Sebastià.

Roma era un escàndol moral... La gran Babilònia, l'anomenaven, com a l'Apocalipsi. El papa Pau III, de la família dels Farnese, va ocupar quinze anys la seu petrina i va viure en una gran mundanitat: organitzava el Carnestoltes dins del Vaticà i promovia festes d'aquest tipus. Curiosament, també promovia les obres de Miquel Àngel de la capella Sixtina, que són d'aquesta mateixa època.

A l'altre cantó del pèndol hi havia, com hem dit, tendències de reforma dins l'Església, però de reforma rigorista. Sempre hi ha els dos extrems. Hi va haver un cardenal, Juan Pedro Caraza, que al 1542 va iniciar la Inquisició Romana per controlar tots aquests desgavells i, sobretot, l'ortodòxia teològica. Era conservador i rigorista. La seva tàctica per mantenir l'ortodòxia era cremar llibres. En una època en què s'havia inventat la impremta, això era absurd, perquè si només hi haguessin alguns Còdexs, es cremen i ja no hi són. Però, amb la impremta, com pots cremar tots els llibres? Ens trobem, doncs, en aquesta tessitura: un gran conservadorisme i rigorisme d'una banda i, de l'altra, una mena de "campi qui pugui" fomentada pel Papa i els eclesiàstics.

L'experiència mística

Una nit, pregant a les catacumbes, el dia de la Pentecosta, tingué una experiència mística que anomenà "el foc d'amor". Ell no ho va explicar mai a ningú, ni ho va escriure. Abans de morir, però, ho va comunicar al pare Consolini, que ho va mantenir en secret fins poc abans de la seva mort. Aquesta experiència mística del foc de l'Esperit Sant, del foc d'amor, ha quedat narrada així:

"Mentre estava invocant l'Esperit Sant, va veure com una bola de foc que baixava del cel cap a ell. Entrant-li per la boca, aquest globus ardent li penetrà fins al cor i, amb la força d'aquell foc misteriós, li va eixamplar el cor. Felip caigué a terra"

Es tracta d'una experiència d'amor. Felip veu una bola de foc ardent, un foc com Moisès amb l'esbarzer ardent que no es consumia. És un foc que eixampla el cor i el tomba a terra. Tot i que ell no va explicar mai aquesta experiència en vida, hi ha constància de les conseqüències psicofísiques en el seu ésser, com, per exemple, uns tremolors quan pregava o celebrava l'Eucaristia, o bé un ardor molt

gran en el pit, una escalfor, que fins i tot la gent que s'atansava a ell podia notar. De fet, sant Felip Neri anava sempre amb vestits lleugers també a l'hivern, i dormia amb la finestra oberta perquè tenia una temperatura interna molt alta. A més a més, també li van quedar unes palpitations al cor, símbol de l'amor diví. Els penitents que s'atansaven a parlar amb ell deien que quedaven plens de pau, com si una força apaivagadora interna contagiés, per osmosi, els qui se li atansaven. S'explica també que, quan feia l'elevació de l'Eucaristia, alguna vegada s'havia de posar de puntetes perquè levitava. Això se sap per testimonis oculars fidedignes, no són faules. Ell sempre va amagar totes aquestes manifestacions i no els va donar gaire importància. L'únic important era l'amor.

Aquesta fou, certament, una experiència important en l'espiritualitat de sant Felip. És aleshores que començà a fer les obres de caritat que hem citat abans: començà a atendre els malalts en els hospitals públics, que com hem dit vivien en unes condicions higièniques infames, de molta brutícia i misèria, i, en particular, s'ocupà sobretot dels malalts abandonats. Els penitents de sant Felip Neri, que ell enviava als hospitals, havien de canviar els llençols dels malalts, perquè estaven bruts i plens de puces i ningú els hi canviava si no venia una persona generosa a fer-ho. Felip hi anava cada dia i els portava menjar, medicines, llençols, els feia el llit, els netejava i conversava amb ells, amb la seva natural amabilitat i alegria. Tot plegat feia revifar els malalts.

Felip no va entrar mai en un orde religiós. Es podia haver fet jesuïta, dominic, caputxí... però no ho volgué mai. Era, en aquell moment, un laic en el món, un eremita enmig dels homes. Tot i que li agradava la vida eremítica, no va estar mai fora de Roma, va estar sempre enmig de la ciutat.

Curiosament, al final de la seva vida, estava llegint les vides dels Pares del Desert i li va dir a Frederic Borromeo, el germà del cardenal Carles Borromeo: "Estic llegint sobre uns homes que s'assemblen a mi!" Sant Felip Neri troba sintonia amb els Pares del Desert però l'actualitza amb la seva espiritualitat a Roma i les necessitats del seu moment.

Cal posar també en relleu que la ciutat de Roma era, com és natural, un lloc de molts pelegrinatges. L'any 1550 s'hi celebrà un Any Sant. El problema era donar acolliment als pelegrins pobres. Felip i els seus penitents van adonar-se'n i van fundar una Confraria dedicada a ajudar els pelegrins pobres. Els donaven casa, servei de men-

jar, els rentaven els peus... És en aquest context que s'inicià la devoció de les quaranta hores, que inventà sant Felip Neri en aquella Roma del segle XVI. Consisteix a exposar el Santíssim a l'església i fer quaranta hores seguides d'adoració per torns.

De fet, Felip exhortava a la comunió freqüent. Avui ho trobem normal, perquè tenim ocasió de combregar a diari, però llavors no ho era gens. Felip ensenyava sobretot la pregària contemplativa als senzills. No només ensenyava devocions populars com el Rosari o l'adoració del Santíssim, sinó que iniciava a la pregària dels grans sants però de manera senzilla.

El seu confessor li va veure tan bones aptituds que li va demanar d'ordenar-se.

Abans els directors espirituals tenien molta força. El va començar que s'ordenés perquè Felip no volia. Finalment hi accedí i fou ordenat de prevere i, així, començà a prestar ajuda espiritual a aquells que li demanaven. Era un bon confessor, de fet, un gran confessor, amb molta capacitat d'acollida, de commiseració, de tolerància, que no s'escandalitzava i la gent hi trobava en ell un coixí, una acollida compassiva. Un dia que estava confessant va veure un capellà que entrava cap a l'altar. Va saber que aquest capellà vivia en adulteri amb una senyora, li va dir que se li atansés i li va fer saber que, si no la deixava, es faria mal. El capellà va quedar astorat que ho sabés. Felip tenia intuïcions d'aquesta mena i una sensibilitat especial: captava les persones i el que duïen a dins.

Vivia a la casa del senyor Caccia i, en fer-se capellà, l'enviaren a sant Jeroni de la Caritat, que era una església on vivien dotze sacerdots, però sense paga. En aquell temps hi havia clergues que tenien privilegis i cobraven alguna cosa però sant Felip no: va viure durant trenta anys de la caritat. És en aquestes circumstàncies que tingué una iniciativa molt curiosa i original, a part de la pastoral del confessor, les misses i atendre els pobres: va començar a fer "la pastoral de berenars i excursions". Portava la canalla a visitar les basíliques de Roma, allà feia un berenar, cantaven cants de missa i després feien una xerrada i un comentari. Els dies de festa se n'anaven a visitar les set basíliques de Roma, feien una gran excursió i, en acabar el berenar, anaven a vespres amb els dominics. Era una iniciativa genial que ens permet de veure el tarannà d'aquest home de Déu. És una pastoral que s'hauria de recuperar als nostres dies.

Els que anaven amb ell i escoltaven els seus comentaris, deien: "Era com estar al paradís". Abans ja hem insinuat la seva simplicitat de vida. Felip era molt auster,

duia una vestimenta vasta, unes grans sabates, menjava molt poc, vivia de la caritat. Una cosa també curiosa era la seva sintonia amb els animalets. Això ho trobem també en altres sants. A Felip li regalaven ocellets tancats en gàbia i ell els l'obria, els donava la llibertat i els ocells no marxaven. Les persones santes tenen un esperit tan especial que els animals ho capten. També li passava a sant Francesc, no només amb el llop de Gubbio. Tomàs de Celano, el seu primer biògraf, explica que hi havia una cigala que feia soroll a l'hora de vespres i sant Francesc li demanava si podia callar una mica mentre estaven pregant i la cigala obeïa i no tornava a cantar fins que no haguessin acabat de resar. Hi havia també un conill que entrava a la seva habitació i es posava sota el seu hàbit i no volia marxar (això també li passava a sant Joan de la Creu). Els animalets capten la santedat, l'esperit de bondat que hi ha en les persones santes. Ruyra va immortalitzar un frare caputxí de Blanes, en l'escrit *Les coses benignes*: fra Saturní dels Ocells. Aquest frare era molt carismàtic, tenia tota l'habitació plena d'ocells i cantava amb ells. El text explica la visita canònica que fa el provincial caputxí a aquell convent de Blanes. Ruyra conta com el Provincial, quan entra a la cel·la del fra Saturní, el troba amb tots els ocells entrant i sortint, piulant i l'obliga a foragitar tots els ocells. Ell, tot obedient i humil, obeeix. Però després el guardià explica al provincial com és fra Saturní, que és un santet i el provincial, compungit i espantat de la bronca que li havia fet al pobre frare, torna a entrar a la cel·la i li diu: "Perdoni, torni a cridar els ocells." Ell ho féu i se li tornà a omplir tota la cel·la d'ocells.

Això és una recreació literària però està fonamentada en fets històrics. Jo mateix ho he vist amb el nostre fra Rossend. Ell pujava al terrat, es posava un tovalló al cap en forma de cresta i cridava els ocells i aquests li contestaven.

Tornant a sant Felip Neri, cal dir també que era un home que contagiava la pregària. Els universitaris o penitents que anaven a veure'l i resaven amb ell, deien que infonia als altres l'alegria de la seva pregària. Contagiava, com per osmosi, l'alegria de l'oració. Com es transmet la fe si no és per contagi? Has de tenir joia per contagiar joia, has de tenir sal per salar... no hi ha més secrets. Per això, aquest home és un punt de referència interessant per a la nostra època. Avui fem moltes coordinadores, reunions de pastoral, esquemes d'evangelització, però ens oblidem de l'essencial. Mossèn Ballarín, quan va morir, va aplegar entorn d'ell tota una corrua d'amistat i d'estimació que ha brollat de gent no

precisament de missa. No va tenir mai cap càrrec i va viure molts anys a la muntanya, exiliat.

Sant Felip començà a tenir deixebles. Les persones carismàtiques de seguida tenen deixebles, no els busquen. Sant Francesc tampoc va buscar companys, li van venir. I el primer va ser Francesco Tarucci, que era un home molt mundà, que volia fer carrera eclesiàstica. La manera de pujar a Roma era fer la carrera eclesiàstica, una contradicció *in terminis*, però era així. Un dia conegué a Felip i al moment quedà fascinat per la seva personalitat. Pregant amb Felip, se li encengué al cor una flama viva d'amor, una flama d'amor que mai se li va extingir. Amb el temps se li afegiren companys i l'habitació on vivia, a sant Jeroni, quedà petita. Demanà aleshores que li deixessin una habitació més gran a sobre de les naus de sant Jeroni i fou allà on fundaren el primer Oratori. Les beceroles de l'Oratori, per tant, són a les golfes

de l'església de sant Jeroni. Allà s'hi feien reunions a la tarda, tres o quatre hores, després de dinar.

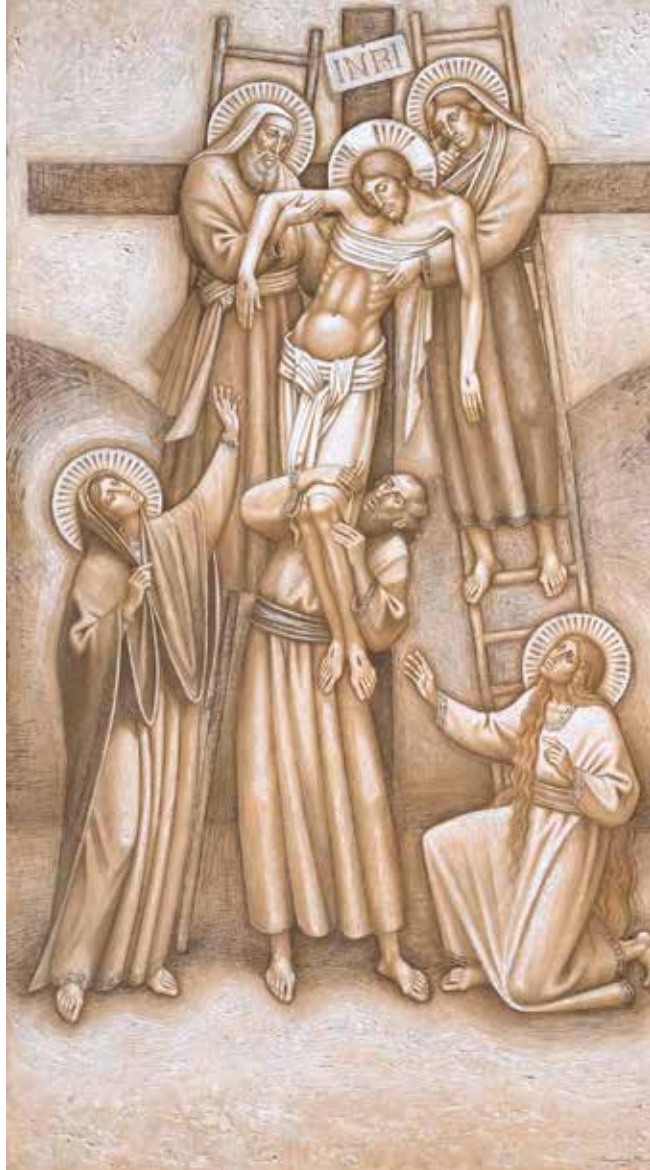
Vegem ara, a les cròniques de Baronio i Tarucci, els deixebles que van escriure sobre ell, com descrivien aquestes trobades de l'Oratori:

“Mentre la gent s'anava reunint, un dels germans llegia en veu alta un fragment d'un llibre. Aquesta lectura inicial es treia d'un llibre que tingués quelcom amè barrejat amb la devoció, perquè la gent no s'adormís. Per exemple, les cartes dels jesuïtes missioners a les Índies, la vida dels sants ben escrites... Quan s'havien reunit quinze o vint, —diu Tarucci— es convidava a parlar a algun dels presents, lliurement. Se suposava que parlaria sobre el que s'havia llegit en el llibre o que suscitaria algun tema relacionat amb això. Després d'aquest primer comentari, es convidava a un conferenciant a iniciar un diàleg. Aquest completava o corregia el que l'anterior havia dit, amb al·lusions

a autors de pes: Basili, Cassià, Gregori el Gran, Ambròs, o també autors més contemporanis com el Kempis o fra Lluís de Granada. Aquest llegia sovint un passatge d'un llibre bo i el comentava. Considerava que era millor que això es fes improvisadament, sense preparar. Sembla que Déu envia allò que convé als oients. Quan estan parlant, l'Esperit Sant refresca la memòria als qui estan escoltant. Continuava un discurs preparat amb caràcter més de sermó, sobre temes com la mort, el judici final, la precarietat de la vida, etc., però després Felip va dir que millor parlar de la Història de l'Església i va ordenar unes xerrades des de Jesucrist fins a l'època del segle XVI, una mica més sistemàtic. Tot això ocupava unes tres hores. La gent podia entrar i sortir segons la seva conveniència. Després entonaven cants religiosos i la reunió conclouïa amb breus pregàries”

Tarucci fa referència especial als motets cantats per músics amics. Palestrina fou un típic amic de l'Oratori que hi tocava gratis. Aquest element musical és molt important en l'Oratori. Sant Francesc, quan compon el Càntic de les Criatures, ho fa per a la predicació, per lloar Déu, i és cantat. Els primers franciscans eren com joglars, que anaven predicant tot cantant. No és el mateix parlar poèticament i amb cants que parlar oralment en prosa. L'element musical, artístic, sensible, toca molt més el cor que l'oralitat. Això no és quelcom secundari.

Tarucci acaba la seva relació dient: “Aquest és el nostre Oratori de Roma. No nasqué d'un pensament o d'una intenció humana. Nasqué de les necessitats d'aquells que anaven a confessar-se o volien aprendre varies coses útils els principiants, en el camí de l'Esperit, per exemple mètodes de pregària, remeis contra la temptació o doctrina. Va anar creixent i va anar sorgint en funció de les necessitats de la gent de la seva època.” Això és el que hem de fer sempre. Què es necessita avui?

No ho sé, però certament no el que anava bé fa cinquanta anys.

La gran novetat de l'Oratori, com hem anat veient, és la seva espontaneïtat. Fixem-nos que hi ha una llibertat, una confiança i una espontaneïtat que no lliguen amb l'Església de l'època, que era molt rígida, jeràrquica i conservadora. Aquí tot és espontani. El caràcter amable, juganer i el seu sentit de l'humor li donen un atractiu que fa que potser també per això va tenir èxit.

D'altra banda, és molt de destacar el paper dels seglars. L'Oratori era una congregació laica encara que alguns d'ells

s'ordenessin. Realment sant Felip Neri no té res de clerical. Era molt laic, en el bon sentit de la paraula. Laic ve de poble. Felip parlava molt poc a l'Oratori, si no era per fer un comentari ocasional. Posseïa l'estrany do d'aconseguir que els altres exercitessin unes facultats que gairebé ni s'adonaven que tinguessin. Feia surar les virtuts dels altres sense fer res. No donava ordres i, no obstant, la seva presència carismàtica era el principi de l'ordre. Ell no regia l'Oratori, sinó que era la seva inspiració. Una cosa tan lliure, tan igualitària, tan espontània degué crear sospites en la Roma del temps. Tot aquest pregar i cantar junts, la lectura de llibres i diàleg lliure sobre temes religiosos, la predicació dels laics, no semblava tot molt protestant, perillós i herètic?

La gran meravella d'aquest home i de l'Oratori que va fundar és aquesta frescor evangèlica, simplicitat fraterna, alegria, sentit de l'humor... En la pel·lícula "Prefiero el Paraíso" hi ha un dels seus deixebles que vol fer carrera eclesiàstica. Ell li diu: —I què faràs després? —M'ordenaré. —I després? —Doncs em faré bisbe. —I després? —Doncs cardenal. —I després? Papa. —I després?..."

Coses d'aquestes en tenia moltes sant Felip Neri.

Finalment, cal parlar d'un contemporani de sant Felip Neri, sant Feliu de Cantalice, un caputxí de la primera fornada. Els caputxins van néixer el 1525. Sant Feliu visqué cap al 1550. Fou el primer sant caputxí. Era un almoïner de Roma, com fra Leopold d'Alpandei a Granada, una figura típicament caputxina. Felip Neri i Feliu de Cantalice s'estimaven molt i feien trapelleries conjuntament. Com que tenien fama de sants tots dos, quan es trobaven pel carrer començaven a insultar-se l'un a l'altre, per fer-ne broma. O altres dies, quan es trobaven, anaven corrents, s'agenollaven i es trepitjaven l'un a l'altre, o bé, enmig de tothom, es posaven a beure vi, per desfer la fama de santedat. Tot això són només anècdotes, perquè vegem com les gastaven. Alegria, sentit de l'humor, llibertat, fraternitat, servei als pobres. D'aquesta manera tan senzilla, Felip Neri va acabar esdevenint també confessor de Papes, confessor de mitja Roma. Fou, de fet, el gran evangelitzador de la ciutat de Roma i va participar en la reforma de l'Església d'una manera notable.

LA PREGÀRIA DE JESÚS

MÍRIAM TARRUELL

Acostar-nos a la pregària de Jesús és acostar-nos a la relació que Jesús tenia amb el seu Pare. La relació de Jesús amb Déu Pare és una relació d'una intimitat única. És d'una comunió total, d'una unitat de vida entre tots dos. El fet que Jesús parli de Déu com a Pare mostra la confiança entre tots dos, confiança d'amor filial. En la pregària de Jesús és sorprenent la confiança amb què es manté unit al Pare. La paraula *Abbà* que Jesús fa servir per adreçar-se al seu Pare és la que millor reflecteix la seva relació amb Déu. Jesús ha parlat amb Déu com un nen amb el seu pare, amb plena confiança i seguretat, però alhora ple de respecte i disposat a l'obediència.

En la pregària és on es manifesta la relació íntima de Jesús amb Déu Pare.

Intentarem acostar-nos a aquesta relació de Jesús amb Déu que es manifesta en la pregària. Ens aproximarem, primer, al Nou Testament, tant als evangelis sinòptics com a l'Evangelí de Joan, per veure com se'ns diu que Jesús pregava i en quins moments ho feia. Això ens ajudarà per penetrar en l'oració de Jesús. En una segona part parlarem de la nostra pregària. Jesús ens convida a entrar a la seva vida íntima amb el Pare, vol que hi participem. I això ho podem començar a tastar en la pregària.

Atansem-nos, doncs, a la pregària de Jesús. En la pregària de Jesús té lloc un doble moviment: el primer és la invocació; Jesús, d'una manera incomparablement íntima i personal, mira amunt (moviment vertical), cap al seu Pare estimat i, en el desig de la seva pregària, es dona el segon moviment (horitzontal), on se centra en la salvació de tota la humanitat (missió de Jesús). Quan ens acostem a la pregària de Jesús hem de tenir presents aquests dos

moviments: vers el Pare i vers els altres. L'oració de Jesús desitja ja que es dugui a plenitud l'obra de Déu. Aquest moviment doble és de lloança (cap al Pare) i de petició (cap als homes). La salvació dels homes és la missió de Jesús.

Déu i Jesús estan íntimament units, la vida d'un no es coneix sense la de l'altre. En la pregària es dona aquesta intimitat. En el capítol 17 de sant Joan descobrim aquest doble moviment de la pregària de Jesús. Jesús s'adreça al Pare (moviment vertical) demanant que els apòstols i tots els creients puguin participar de la seva vida (moviment horitzontal). En l'oració (Jn 17) Jesús prega al Pare i aprofundeix en la seva missió messiànica. Aquí trobem la síntesi de la pregària de Jesús i de la seva missió. Jesús primer prega per la seva pròpia glorificació (Jn 17,1-5), prega a continuació pels deixebles (Jn 17,6-19) i, finalment, per tots els creients.

Després de l'últim sopar, en el moment de la trobada amb els deixebles, Jesús s'adreça al Pare. "Ha arribat l'hora": l'hora de la seva passió i mort, però també de la seva glorificació.

"Pare, ha arribat l'hora. Glorifica el teu Fill, perquè el teu Fill et glorifiqui" (Jn 17,1). "Ara glorifica'm tu, Pare, al teu costat, amb la glòria que jo tenia vora teu abans que el món existís" (Jn 17,5). Al començament i al final d'aquesta primera part Jesús dirigeix la mateixa petició al Pare. Jesús serà glorificat, participarà en la vida de Déu, quan hagi dut a plenitud la seva missió. Ell vol participar de la glòria de Déu, però vol que tota la humanitat també en participi. (Sembla com si només pogués gaudir d'estar amb el Pare si tot el món també està amb ells. ¿No us ha passat a vegades que esteu gaudint en una festa i voldríeu que tothom

pogués participar de la vostra alegria? A Jesús li passa una mica el mateix). Per tant, la pregària de Jesús, com que la seva glorificació no l'afecta només a Ell, no és tan sols una pregària personal, sinó que és sobretot una oració messiànica: vol la salvació de tots els homes, vol que tots els homes participin de la vida de Déu. Déu vol que l'home participi de la seva vida, de la comunió de vida que tenen el Pare, el Fill i l'Esperit Sant. I, per fer-ho, Déu ha d'enviar el seu Fill perquè els homes siguin fills i puguin participar de la seva vida. Aquesta és la seva missió. Jesús, en un diàleg íntim amb el Pare, li demana que dugui a terme la missió que li ha demanat. El desig del Pare és que pel Fill, els fills participin de la vida de Déu, de la relació amorosa entre el Pare, el Fill i l'Esperit Sant. Jesús prega també pels deixebles (Jn 17,6-19). El desig profund de Jesús és que els deixebles puguin participar de la vida amb el Pare, puguin arribar a ser fills de Déu. Que puguin viure com a fills de Déu. Viure com

a fills de Déu significa participar de la vida de Déu. Aquest és el desig de la pregària de Jesús pels deixebles.

Al final Jesús resa pels creients (17,20-23). Aquí Jesús mira cap al futur. Resa per aquells que un dia creuran. També desitja que participin de la seva vida amb el Pare.

En la pregària final (Jn 17,24-26) ha arribat el moment de tornar al Pare i desitja que tots els deixebles siguin on és el Pare, al seu costat. La darrera oració de Jesús amb els deixebles s'obre amb la visió del cel.

En el seu Evangeli Joan ens mostra Jesús amb una unió íntima amb el Pare sense necessitat d'expressar moments explícits de pregària. En els evangelis sinòptics se'ns mostra Jesús resant. Lluc és l'evangelista que més ens parla de la pregària de Jesús. Jesús prega en els moments decisius de l'Evangeli: després de ser batejat per Joan (Lc 3,21: "Tot el poble es feia batejar, i Jesús també fou batejat. Mentre pregava, el cel s'obrí, i l'Esperit Sant baixà cap a ell en forma visi-

ble, com un colom, i una veu digué des del cel: 'Tu ets el meu Fill, el meu estimat; en tu m'he complagut'"), abans de la vocació dels Dotze (Lc 6,12: "Per aquells dies, Jesús se n'anà a la muntanya a pregar, i va passar tota la nit pregant a Déu"), abans de la confessió de Pere (Lc 9,18: "Una vegada que Jesús feia pregària en un lloc apartat, els seus deixebles eren amb ell. Llavors els preguntà: 'Qui diu la gent que soc jo?'"), i abans de la transfiguració (Lc 9,28 i s.; "Uns vuit dies després d'haver-los dit tot això, Jesús va prendre amb ell Pere, Joan i Jaume i pujà a la muntanya a pregar"). Així demostra de forma especial la proximitat que té amb el Pare i es converteix d'aquesta manera en mestre d'oració per als deixebles. Jesús ensenya als seus deixebles com pregar enmig de les temptacions a la Muntanya de les Oliveres (Lc 22,40 s.). A la creu, Jesús no mor la mort de l'abandonament, sinó la mort de l'orant entregat a la voluntat de Déu. És significativa en Lluc la súplica en què demana el do de l'Esperit (Lc 11,2;11,13) i ser preservat de la temptació (Lc 22,41), així com la intercessió de Jesús a favor dels seus deixebles (Lc 22,32). El Jesús de Lluc ensenya als deixebles en paràboles (Lc 11,5;18,1) i en una narració exemplar (Lc 18,9) a pregar amb confiança (Lc 11,13), en tot moment i de manera incessant (Lc 18,1) i com a pecadors que poden confiar únicament en la gràcia de Déu (Lc 18,33 i s.). La majoria de les pregàries de Jesús tenen relació amb la seva missió messiànica.

Segons l'Evangeli de Marc i Mateu, Jesús és un orant solitari: "De bon matí, quan encara era fosc, es va llevar, sortí, se n'anà en un lloc solitari i s'hi va quedar pregant" (Mc 1,35). "Després d'acomiar-los va pujar tot sol a la muntanya a pregar. Al vespre encara era allà tot sol" (Mt 14,23). Jesús desitja estar amb el Pare, dirigir-se a Ell (com hem vist, moviment ascendent), però just després Marc ens relata: "Simó i

els seus companys es posaren a buscar-lo. Quan el van trobar li digueren: 'Tothom et busca'. Ell els diu: 'Anem a altres llocs, als pobles veïns, a predicar-hi, que per això he vingut'" (Mc 1,36-38) (moviment descendent). Aquí se'ns mostra la missió de Jesús: la predicació sense descans.

"Després d'acomiar-los se'n va anar a la muntanya a pregar. Al vespre, la barca es trobava al mig del llac, i Jesús era tot sol a terra" (Mc 6,46-47). Marc ens parla molt poques vegades de la pregària silenciosa de Jesús amb el Pare.

Així i tot en Marc veiem com, en moments d'extrema aflicció, Jesús es confia –pregant– a les mans del Pare (Mc 14,32-42). La pregària de Jesús a Getsemaní apareix als tres sinòptics (Lc 22,39-46; Mt 26,36-46), és la pregària més humana i dramàtica dels evangelis. Jesús fa una petició profundament humana: ser alliberat de la passió i de la mort. Aquest moment conté tota la pregària cristiana, filial (Abba), segura (tot t'és possible), prova d'obediència en què el temptador és rebutjat: "Però que no es faci el que jo vull, sinó el que tu vols" (Mc 14,36). Ho sotmet tot a la voluntat de Déu, a qui expressa la seva total disponibilitat i la seva total obediència. L'agonia de Jesús abans de la seva passió és el passatge evangèlic en què es manifesta la realitat més profunda de la pregària de Jesús com a Fill: "Abbà, Pare!" Així prega Jesús. I és per la força d'aquesta pregària que Jesús supera el moment crític. Com mostra Lluc, l'agonia de Jesús a Getsemaní representa l'hora de la victòria provisional de les tenebres sobre la llum. Però és molt significatiu que, en aquest episodi, els tres sinòptics facin un esment explícit a l'oració de Jesús. En l'agonia de Getsemaní veiem Jesús, plenament Déu i plenament home, entregant-se en un acte d'obediència a la voluntat del Pare. L'obediència de Crist al Pare ha estat plenament humana, amb tot el dramatisme

del patiment. Des d'aquest punt de vista, Jesús ha patit amb tots els homes, per als quals el sofriment i la mort són una cosa extremadament tràgica. Alhora, Jesús ha practicat l'obediència al Pare de forma única i personal, en perfecte acord amb la voluntat del Pare. Jesús busca de vegades en la pregària el coneixement més exacte de la voluntat del Pare. D'això en resulta l'estructura interna de la pregària de Jesús. També la seva pregària és una resposta, una resposta a la crida del Pare que ha escoltat.

Aquesta resposta és, en primer lloc, una obediència amant. La seva pregària al Pare: "Soc aquí!" és indubtablement la primera pregària que recita Jesús i que ja comprèn la resposta total, definitiva i irrevocable a la crida del Pare. En la creu Jesús es lliura a la voluntat de salvació del Pare i la du històricament a la plena realització. En el moment en què a Get-

semaní Jesús s'adreça a Déu com a Pare (Abbà), s'expressa com a Fill. Si hagués estat només un home, per molt heroica que hagués estat la seva acció, de cap manera la seva passió i la seva pregària haguessin realitzat la redempció del món. El valor redemptor que té depèn del fet que Ell és una persona divina, el Fill del Pare. Es tracta de l'obediència perfecta del que és ser Fill. Tot i així no es va estalviar la lluita i l'agonia. Aquesta és la dialèctica de la pregària de Jesús a l'hort de les Oliveres i el que mou tota la seva pregària. L'oració de Jesús reposa en la relació íntima amb el Pare, en el desig últim de fer la Seva voluntat. La voluntat del Pare constitueix l'objecte específic de la pregària de Jesús. I la voluntat del Pare i la del Fill es troben en el lliurament a la creu. L'entrega final de Jesús a la creu: "Pare, confio el meu alè a les teves mans" (Lc 23,46), prové de l'experiència de l'abandonament per part

de Déu. Aquesta entrega és l'últim fruit del seu sacrifici total, la resposta universal a l'oferiment de salvació fet pel Pare a la humanitat pecadora. El Pare accepta aquesta resposta. L'obertura del cel és fruit de la pregària de Jesús. Sobre aquest fons (teològic) assoleixen el seu sentit més profund les diferents "formes de pregària" de Jesús: pregària de petició, de lloança i d'acció de gràcies. Totes elles estan contingudes en la seva obediència amorosa, la resposta fonamental de Jesús a la missió de salvació encomanada pel Pare. El fruit últim de la pregària de Jesús és la glorificació del Pare amant i misericordiós.

Tot el que Jesús demana al Pare té com a finalitat que la Seva voluntat sigui coneguda, estimada i glorificada. Per a ell només demana el que és conforme a la Seva voluntat. Jesús manifesta aquesta disposició no només en la pregària, sinó en tota la seva vida, que té com a objectiu la realització del que el Pare desitja. La voluntat del Pare omple i orienta la vida de Jesús. I això és així perquè en Jesús trobem dues voluntats: la humana i la divina. I la voluntat humana no és capaç de fer per ella mateixa el que vol sense recórrer al poder diví; per això, Crist, com a home dotat de voluntat humana, podia pregar. Es podria dir que la pregària de Jesús és un penetrar en la voluntat del Pare, una acceptació amorosa de la voluntat de Déu. I així i tot, Jesús en la seva passió va experimentar tota l'angoixa i la lluita humana. La seva naturalesa es rebel·lava contra el patiment i la mort; però també aquí la seva pregària ha estat: "Però que no es faci la meua voluntat, sinó la teua" (Lc 22,42).

La pregària de Jesús és la resposta plena al que Déu ha disposat d'ell. Per a Jesús és una escola d'entrega sense reserves. Tot, i sobretot l'amor immerescut del Pare, ho rep amb gratuïtat (experimentalment en la pregària), per això ho pot tornar gratuïtament.

La missió de Jesús és complir la voluntat del Pare i en la pregària es manifesta aquesta missió. Jesús, en la pregària, vol que es realitzi el desig darrer del Pare. I encara que la voluntat humana enmig de la temptació es vulgui imposar a la voluntat divina, en obediència es disposa a acollir el que Déu vol d'Ell. I per fer-ho, ha d'escoltar la Paraula del Pare, que només pot ser revelada en el silenci. Cal silenciar la voluntat humana per deixar espai a la divina. En l'oració de Jesús aquest moviment es produeix de forma plena. És capaç de silenciar el seu voler per deixar espai al voler de Déu. Aquesta és la seva missió.

En aquesta primera part ens hem acostat a la pregària de Jesús. Ara ens intentarem acostar a la nostra pregària perquè ens doni claus per entrar-hi.

Si els homes podem resar és perquè Jesús ens ha fet fills del Pare. Amb la seva entrega ja podem entrar a participar de la seva vida, i ho podem fer aquí a la terra a través de la pregària. A imitació de Jesús (Ell és el nostre mestre en l'oració) podem pregar també nosaltres. En què consistirà, doncs, la nostra pregària? En endinsar-nos en la intimitat de vida del Pare amb el Fill en l'Esperit Sant.

La pregària és, d'una banda, l'acte religiós fonamental per excel·lència. El que l'home és pròpiament en la profunditat de la seva essència, això és la pregària, és a dir, l'acceptació del propi ésser creat, però no amb resignació apàtica, sinó sabent que procedim de les mans del Pare. Si en la primera definició de pregària es reflectia l'excelsitud de Déu i la seva omnipotència, que ho penetra tot amb la seva acció, d'altra banda, entenem la pregària com l'art de conversar amb Jesús. Aquí s'expressa la veritat que Déu és davant meu, m'ha escollit de manera totalment personal i dirigeix els meus passos despreocupats amb la seva saviesa infinita. Si entenem l'oració com aquest ampli arc entre elevació a Déu

i diàleg amb Ell, és fàcil descobrir les diferents formes de pregària: adoració, lloança, acció de gràcies, petició, penitència, sacrifici... Al centre de tota pregària s'hi amaga el joc de crida i resposta: és unitat d'interior i exterior, és sempre individual i a la vegada comunitària. El cristià ha de fer totes dues coses: lloar Déu en comunitat i sol.

L'oració és gràcia, do de Déu, resposta a una cosa que ha estat posada prèviament en la boca i en l'acció de l'home i, alhora, és propietat lliure de l'home. En la pregà-

ria trobem dos moviments: el que prové de Déu i el que prové de l'home. Tota acció és total i absolutament do de Déu; en ella no hi ha res que ens pertanyi, no hi ha un germen posat abans que serveixi de punt de suport per a l'acció de Déu, ni una resposta pròpia donada posteriorment per nosaltres. Però igualment la pregària és acció humana; l'home no és cap màquina posada en moviment per Déu, sinó que és lliure i, en definitiva, només es pot parlar de pregària quan aquesta radica en la pròpia llibertat, o sigui, quan és una acció personalment responsable. Només quan es distingeixen clarament aquests dos aspectes que contenen la realització total de la pregària humana, ens pot omplir d'admiració el nou misteri de la pregària, el misteri que aquesta és una resposta a la crida de Déu, que a través dels dos plans inconfusibles es troben la gràcia divina i la llibertat humana. En el nucli de tota pregària s'amaga aquest joc de crida i resposta.

La pregària cristiana és, pel seu sentit final últim, una pregària adreçada al Pare per mitjà de Crist (Ef 5,20). Crist ha obert de nou als homes el camí que porta a Déu Pare. La pregària es basa en la unitat del cristià amb Crist (Crist viu en mi). Per aquesta realitat el cristià participa en la filiació del Fill unigènit de Déu. Així doncs, quan el cristià invoca Déu dient-li Pare, la pregària –en la mesura en què ell viu en Crist Jesús–, posseeix prou força per penetrar en el cor del Pare i participar de la realitat de l'amor misericordiós del Pare. Per aquesta raó, l'oració cristiana s'ha de fer sempre en el nom de Jesús. S'ha de fer amb els sentiments de Jesús. El parenostre posa de manifest quins són els objectius dels sentiments de Jesús.

La pregària cristiana és, en darrer terme, una pregària en l'Esperit, en l'Esperit del Pare i del Fill. En l'Esperit es descobreix a l'orant la veritable profunditat de la pregària cristiana fins a l'oració mística, en la qual

l'home experimenta d'una manera inefable i misteriosa la unió amb Déu i amb l'amorosa voluntat divina, tot i que sempre dins de l'orde de l'encarnació.

Si Crist i l'Esperit Sant són els veritables autors i subjectes de la pregària cristiana, aquesta es realitza necessàriament en el si de l'Església. Aquesta, per ser el mateix Crist que continua vivint a la terra, és la gran orant en presència del Pare. L'Església accepta en Crist, el seu cap, la paraula de salvació del Pare i li dona gràcies per ella en Crist. La seva pregària fonamental, que sosté i omple tota pregària cristiana, és l'Eucaristia. L'Eucaristia és la penyora de la presència total de Déu en el seu do i la possibilitat de l'intercanvi perfecte.

Només Déu va poder fer possible que l'home fos capaç de trobar-se amb ell cara a cara i cor a cor, i parlar-hi "com un home parla amb un altre" (Ex 33,11).

El cristià se situa en el pregar en l'horitzó darrer del seu ésser, que es troba obert a Déu i ha estat obert sobrenaturalment pel Déu de la gràcia a través de l'home per a la seva salvació. La història personal de la salvació d'un home és, per tant, la història de la seva pregària.

La pregària no és res que es pugui imposar per la força. Tractant-se d'un do gratuït de Déu és necessari deixar-li el camí lliure perquè Ell la faci brotar espontàniament, com a fruit de la sorpresa i la fascinació interior de qui descobreix Déu, que és do inefable d'amor. És llavors quan, descomptada la disponibilitat i actitud d'acollida de l'orant, té lloc la trobada amb Déu. El punt de partida està en l'amor gratuït de Déu a l'home. La iniciativa sempre és seva, i ja ho va ser abans de la creació. Només la fe sap respondre amb amor a l'Amor. La mateixa resposta de l'home és pura gràcia, do gratuït, del mateix Déu. La pregària és participar de la vida de comunió del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant. La vida cristiana és essencialment experiència trinitària.

Què podem dir al món si primer no ens disposem a escoltar Déu, si no li obrim el cor? Quina bona notícia podem anunciar als homes i dones del nostre temps i de la nostra societat si primer no entrem a la cambra més retirada, i "tancant amb pany i clau" (Mt 6,6) ens col·loquem indefensos davant de Déu perquè prengui possessió de nosaltres, ens estovi el cor amb l'Esperit i ens faci penetrar en el Misteri del seu amor inefable? El nostre cor ha de cremar com cremava el dels deixebles d'Emaús per poder comunicar l'amor sobrenatural que ens habita, l'alegria de la vida eterna en Crist, que ja comença en aquesta Terra.

Per tant, en el primer que hem d'aprofundir és en la nostra relació amb Déu. Preguntar-nos: Qui és Déu per a mi? Real-

ment poso Déu al centre de la meua vida? Què deixaria per Ell? Em deixo estimar i conèixer a fons per Ell? Què em reservo de mi i em resisteixo a entregar-l'hi? Estic disposat a escoltar-lo de veritat? Visc el meu dia a dia com si cada cosa o persona em vingués de part de Déu? M'entrego a Déu amb confiança total? Reservo un temps concret especialment per a la pregària? Reso amb els germans i germanes de la comunitat parroquial? Tinc set de Déu, o bé visc amb l'esperit aburgestat? Deixo que sigui l'Esperit Sant qui pregui o intercedeixi des de mi, o bé dirigeixo jo la pregària? Quina missió específica vol Déu que jo comuniqui als altres? Soc com una tela blanca de pintor i deixo que l'Artista pinti el que hi vulgui, o bé moltes vegades prenc el lloc de l'Artista?

La millor escola de pregària és pregar, és exposar-se davant del misteri de Déu sense por i dir-li: "Soc aquí, Us pertanyo, que es faci en mi segons la vostra voluntat". L'honestedat, la humilitat, la puresa de cor i la confiança de nen són imprescindibles per deixar que Déu es comuniqui amb nosaltres gratuïtament i ens reveli la seva Paraula d'amor com Ell vulgui.

Si dèiem que la millor escola de pregària és pregar, el millor Mestre de pregària és Jesús, que és veritable home com nosaltres i alhora Fill etern de Déu que procedeix del Pare. Contemplar el seu estil de diàleg amb el Pare ens dona la clau d'entrada per relacionar-nos amb Déu com a fills estimats des de la nostra realitat humana més concreta i quotidiana. Si la nostra pregària ha de ser imatge de la pregària de Jesús, llavors, la manifestació plena de la pregària serà quan diguem a Déu "però que no es faci la meua voluntat, sinó la Teua". Quan estem disposats a entregar la nostra vida, com Crist la va entregar a la creu, és quan estarem realment pregant. Serà quan ens oblidem de nosaltres mateixos i deixem espai a la gràcia.

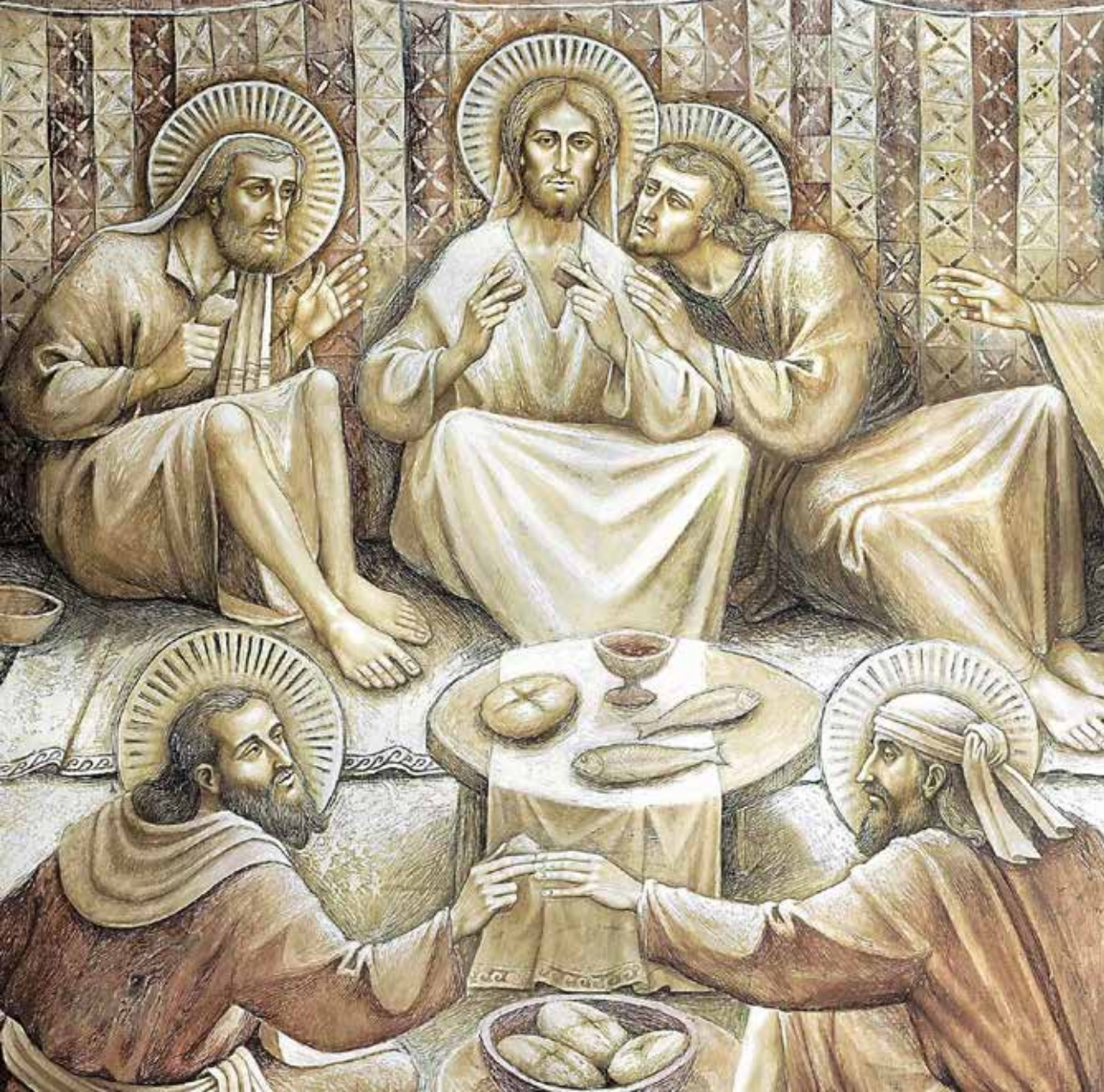
Quan llegim els evangelis podem trobar Jesús pregant de nit ell sol a la muntanya o a la sinagoga amb la gent del poble, també amb una multitud o amb els deixebles sols. Jesús té sempre una relació íntima amb el Pare, i aquesta comunió la posa al servei de la missió. Aquesta intimitat amb Déu no se la pot quedar només per a ell, ja que precisament ha vingut per obrir la porta d'accés directe al Pare per a tota la humanitat. Així doncs, la pregària individual és necessària però no hem d'oblidar la comunitària, perquè és en l'assemblea on Déu es revela en plenitud i és per al servei de tota la comunitat que se'ns revela el seu amor personalment. La pregària de lloança comunitària i eclesial és l'expressió màxima de l'acollida de l'amor de Déu com a fills/es que som, com a autèntics germans els uns dels altres. És quan es dona la comunió amb Déu i amb els germans com una sola cosa, i el goig de ser estimats/des tal com som de manera infinita i apassionada pel nostre Déu.

Abans d'acabar m'agradaria donar-vos dos consells pràctics per a la pregària (extrets de Wendy Mary Beckett).

El primer és que la pregària necessita el seu propi temps. És una part de la nostra vida normal, el seu centre al cor, i no es pot compaginar juntament, o en paral·lel, amb altres activitats; com tampoc no s'hi podria compaginar la son.

Reclama la totalitat del nostre ésser per submergir-lo en el Foc que consumeix i, així, podries fer durant la resta del dia cremant sense parar.

Avui entre la gent hi ha la tendència a dir, amb més o menys neguit, que no tenen temps de pregar. Això no és cert (perdoneu que us ho digui). El que donen a entendre és que no han aconseguit treure una hora, ni mitja, ni tan sols vint minuts de pau i tranquil·litat. Ara bé, si aquesta és la jornada que Déu li ha proporcionat, Ell espera la seva pregària justament en aquestes con-

dicions. Són condicions que ens serveixen de prova, certament, però no són impossibles. No hi ha ningú que no pugui al llarg del dia trobar per aquí o per allà cinc o deu minuts de pausa. Si de debò vols pregar... Molt bé! Prega, doncs. Arreplega aquells instants, encara que siguin unes molles de temps i entrega't a Déu. És possible que no et sentis pietós en tan poc temps, però això tant és. Tu preguntes per amor a Déu, ets allà gratuïtament perquè Ell et miri, t'estimi

i gaudeixi amb tu. Què hi fa si no experimentes cap consol? Pel que fa a la pregària hauríem de ser avariciosos, escurant aquells trossets de temps i entregant-los confiadament al Pare.

Però també hem de procurar prendre'ns seriosament altres moments, més llargs, que malbaratem perquè no els volem veure. Moltes coses útils i agradables –programes de TV, llibres, converses– les podríem considerar com a sacrificables. Sacrificaràs

això o allò altre si realment tens fam i set de Déu, de que Ell et posseeixi. Això és el quid, el tot. Per allò que volem de veritat sempre trobem temps. El “quant” exacte és qüestió de sentit comú. Per a molts la norma podria ser d’una hora, sense oblidar que estic parlant senzillament de “ser-hi”: la qualitat ja és cosa de Déu. Que estigui cansat o de mal humor tant hi fa, perquè jo soc sempre el mateix per a Ell, perquè em faci seu. Pot passar que jo no ho senti, però això és tot.

El segon punt pràctic és: què s’ha de fer durant la pregària (quants n’hi ha que sospiren per tenir una resposta! En el fons és una manera d’assegurar-se un mateix davant de Déu), però la resposta torna a ser d’una simplicitat aclaparadora: col·loca’t davant de Déu totalment despullat, indefens, i tu mateix sabràs què és el que has de fer. Els mètodes tenen el seu valor, naturalment, però només com una cosa per fer servir “si vull”, cosa que en aquest context vol dir “si Ell vol per a mi”. És possible que em senti atret a meditar, a cantar o a estar davant d’Ell, diguem en actitud de contrició o de lloança; sovint, probablement, no voldré fer res més que ser-hi, restar en presència seva. Que jo sigui conscient o no d’aquesta presència no hi té res a veure. Sé que Ell hi és, malgrat els meus sentiments, com Jesús ho sabia també enmig del sentiment d’abandonament a la Creu. Quina lloança més pura de l’amor del Pare sentir-se abandonat i tanmateix continuar davant d’Ell dient-li “Pare, a les teves mans...!” (Lc 23,46).

No podem emfasitzar mai prou que la pregària és una cosa que pertoca a Déu, desitjos de “venir i habitar entre nosaltres”. Hi confiem o no? Per descomptat que em puc enganyar, escollir no ser-hi per a Ell i des d’aquí no ser transformat per Jesús. En certa mesura sempre em protegeixo a mi mateix contra l’impacte del seu amor; això fa mal... però és un mal creador. Ens

condueix, desvalguts, a Jesús per ser guarits. Li diem: “Si voleu, em podeu guarir” (Mt 8,2; Mc 1,40). Però Ell ens demana al seu torn: “Jo sí que ho vull, però... i tu? Ho vols tu?” Aquest “desitjo” és sempre el nus de la qüestió.

Hi ha cap manera de reconèixer si és veritat o no el nostre desig que Jesús ens entregui el Pare? A la novel·la *Gaudy Night*, de Dorothy Sayers, un dels personatges, pregunta a un altre: “Quan podrem saber amb certesa quins són els nostres desigs dominants?” I la resposta és: “Quan estiguem dominats per ells”. Explicació molt sàvia. Si Déu t’aferra tan profundament en el seu amor que Ell et transforma en Jesús, llavors l’has desitjat amb passió dominant. Però si això no t’ha passat, fins si humilment has de confessar que res de tot això t’ha succeït (“aquest va baixar perdonat a casa seva, i no l’altre”), això només pot ser perquè secretament, en el més profund de tu mateix, no has volgut que passés. Que hi hagi desitjos ocults en nosaltres que escapen al nostre consol és una cosa inevitable. Però no escapen al consol de Déu. El do dels sagraments té com a finalitat obrir els nostres replecs a la gràcia i canviar els nostres autèntics desigs. Les nostres accions ens revelen els desitjos veritables que tenim –visió depriment, a vegades–, però això pot coexistir amb la consciència dels altres desigs.

El que hem de fer és presentar a Déu explícitament uns desigs i altres, submergint la nostra pobresa en la vigorosa pregària objectiva de la missa i els sagraments. És aquí on Jesús es lliura totalment al Pare i ens pren amb Ell en aquesta entrega. Llavors gairebé podrem veure el que l’Esperit –actuant davant nostre– tracta de fer en el més íntim de cadascú. Deixem-lo fer; deixem-lo ser Déu en nosaltres. Sigui quin sigui el nostre passat o el nostre temor del futur, ara i aquí, oh Esperit Sant, pronuncia dins meu aquest Sí total de Jesús al Pare.

BOJOS I IDIOTES

FRA ÒSCAR BERNAUS

“Tu què vols ser de gran?” És una pregunta molt típica que s’acostuma a fer als nens. Les respostes poden ser molt variades. Em fa l’efecte que actualment molts, tant nens com nenes, dirien “futbolista” o potser fins i tot “youtuber” o “influencer”. Als meus temps una resposta molt habitual, almenys entre els nens, acostumava a ser “astronauta”. Hi havia com una mena de fal·lera per pujar en una nau espacial i anar a l’espai, orbitar al voltant de la Terra o anar a la lluna. Si mirem aquells desitjos de la infància més tendra, veurem que, en molts casos, la realitat no es correspon amb el que havíem imaginat, perquè la vida té molts viaranyes inesperats, alguns realment desitjats, però molts d’altres totalment imprevistos. Sigui com sigui, en cristià, a la llum de l’evangeli de la solemnitat de sant Francesc (Mt 11,25-30), la resposta que el Senyor espera de nosaltres és que creixem en senzillesa, en infantesa, en petitesa. Jesús imagina per a l’home adult en la fe un creixement invers al que ens demana el món: un decreixement. Créixer en saviesa és per a ell créixer en simplicitat, en gratuïtat, en un cor que no busca el poder ni cap de les múltiples i subtils formes en què el poder s’esmuny en la nostra manera de viure i de relacionar-nos els uns amb els altres.

Aquesta va ser, sens dubte, la gran intuïció que va tenir sant Francesc i que va saber transformar, deixant-se guiar per Déu, en forma de vida: el camí de la simplicitat evangèlica viscuda en fraternitat. Si a sant Francesc li preguntaven: “tu, amb aquesta forma de vida, què vols arribar a ser?” No responia “jo vull ser sant”. Responia d’una altra manera. A la *Llegenda de Perusa* (cap. XVIII) hi trobem un dels

moments més importants de la nostra història. Explica com va anar el famós Capítol de les estores, en què s’havien arribat a aplegar cinc mil frares. Molts d’ells, ens diu el text, eren “homes savis i doctes”, d’aquells de qui justament parla l’evangeli d’avui. Aquests tals volien que el cardenal Ugolino (el futur papa Gregori) convencés sant Francesc de seguir una de les regles conegudes fins aleshores (les de sant Benet, sant Agustí o sant Bernat), que ells coneixien prou bé. Es tracta d’unes regles molt més clares i detallades que no pas aquella *Regla* que sant Francesc havia dictat, que més aviat era una espècie de compendi de fragments d’evangeli. El cardenal, en privat, va mirar de persuadir Francesc i aquest, després d’escoltar-lo pacientment, el va agafar de la mà, el va conduir a l’assemblea de tots els frares, el va posar al mig i va dir: *Germans meus, germans meus, Déu em cridà pels camins de la humilitat i la simplicitat. No vull que m’esmenteu cap altra regla, ni la de sant Agustí, ni la de sant Bernat o la de sant Benet. El Senyor em digué que jo fos un boig entre la gent i no vol conduir-nos per altra ruta que no sigui aquesta.* Per tant, si li preguntaves a sant Francesc què pretenia de ser, ell clarament t’hagués dit: un boig, un boig de Déu. En el seu *Testament* ho diu d’una altra manera. Mirant enrera i valorant la vida que portaven els primers frares, diu: *érem idiotes i súbdits de tots.* L’idiota és el qui no sap de lletres, l’inculte, l’ignorant, però és sobretot aquell que, quan va a un lloc, no entén de què parla la gent, i la gent no l’entén a ell quan parla. És el que en diríem ara un *outsider*, algú que se sent com un peix fora de l’aigua, un que està al marge de

convencions, del pensament políticament correcte, dels corrents ideològics de torn. En definitiva, un dels simples i petits de l'evangeli. Un idiota és un boig de Déu, un que està obsessionat en la cosa més boja del món, que és *Jesús i encara crucificat, escàndol pels jueus i niciesa per als grecs*. Un idiota és algú que no troba cap altra glòria en el món que no sigui la Creu de Jesús, que ens ha merescut la salvació, on tots els nostres deutes han quedat pagats per sempre i per la qual ens sentirem sempre en un deute infinit d'amor cap a Déu. Un deute d'amor tan gran, tan infinit, que ens ha de fer tornar bojos, perdre completament la "saviesa de la carn", la "saviesa d'aquest món" i ens ha de fer semblar a ulls del món realment "idiotes". És això el que hauríem de desit-

jar per damunt de tot: la idiotesa total a ulls del món, que és la veritable saviesa i la llibertat dels fills de Déu.

Descobrir la bellesa amagada en allò que és petit i humil és descobrir el paradís amagat en la terra, és trobar el tresor amagat. És una gràcia que cap esforç humà pot atènyer. És una gràcia que només podem demanar i només podem obtenir seguint el Crist en una bogeria d'amor, com sant Francesc, el qual, com diu el vers de l'al·leluia de la solemnitat, *pobre i humil, entrà ric al cel*. Aprenquem d'ell a desaprendre la saviesa del món i a ser idiotes, a ser bojos, a ser petits entre els més petits. *Acceptem el jou del Senyor, fem-nos deixebles seus* i trobarem la veritable alegria allà on ens sembla que només hi ha amargor i tristesa.

PIUS DE PIETRELCINA

FRA LLUÍS ARROM

Aquest text és l'homília que va pronunciar fra Lluís a l'església de Pompeia de Barcelona en ocasió de la festa de fra Pius de Pietrelcina.

És una bonica coincidència que ens trobem avui aquí a l'església de la Mare de Déu de Pompeia, ja que el pare Pius n'era molt devot. Hi ha una anècdota de quan ell era molt jove, amb 13 anys: des del seu poble de Pietrelcina, va anar de pelegrinatge fins al Santuari de la Mare de Déu de Pompeia, a l'antiga ciutat romana en runes sota el Vesuvi. Llavors, més endavant, va rebre una carta del seu pare que vivia als Estats Units. El seu pare havia anat a Amèrica per treballar i estalviar diners per pagar els estudis bàsics del seu fill Francesco Forgione (el pare Pius). En la carta renya al seu fill dient: "Jo m'estic aquí, ben lluny de casa, treballant per pagar-te els estudis, i tu gastant diners en un viatge."

És una anècdota que ens situa en els orígens humils del pare Pius, fill d'un poble petit com és Pietrelcina, d'una família treballadora, pobra, que no podia permetre's ni pagar-se uns estudis bàsics per un dia poder ser sacerdot. Aquest és el marc de la seva vida. Un home senzill, que als 16 anys entra de frare. Estem parlant de principis del segle XX. Durant el seu itinerari, amb molts frares d'aquella època, viurà el seu noviciat amb fervor i l'introduiran en la tradició caputxina. En particular, el pare Pius estimarà sempre molt profundament el seu orde i els seus germans. Aprendre l'oració mental, a la qual dedicarà almenys una o dues hores cada dia, aquella oració en la qual el pare Pius, ja de ben jove, comença a endinsar-se en el misteri de la Passió de Jesús.

Tot i així, el pare Pius serà un jove malaltís. Molt sovint emmalaltia, i no sabien si

arribaria a l'ordenació sacerdotal. Tenia greus dificultats per estudiar a causa de la seva salut fràgil. Aparentment semblaria una vida poc significativa ja que passava molt temps convalescent al seu poble natal, Pietrelcina. Finalment, quan serà destinat al convent de San Giovanni Rotondo, allà recuperarà la salut, i és quan tindrà aquella experiència trasbalsadora que marcarà tota la seva existència: rep els estigmes de la Passió del Senyor, pregant davant del crucifix del cor de la petita església de San Giovanni Rotondo. Per això serà conegut pels estigmes, que no pot amagar, per la manera com celebra la missa revivint la Passió del Senyor que tampoc no pot amagar, i pels dons sobrenaturals que el Senyor li atorgarà, sobretot en el sagrament de la penitència, confessant.

El pare Pius va viure cinquanta anys a San Giovanni Rotondo després de rebre els estigmes de Nostre Senyor, fins a la seva mort el setembre de l'any 1968.

Aquest és el marc de la vida del pare Pius, un frare senzill, que no es va destacar mai en els seus estudis i era feble de salut. Era un home profundament enamorat de Crist. Ell deia: "Jo només soc un frare que prega," però era un frare profundament enamorat de Crist. Tenia un amor tan gran, tan perseverant, tan constant, amb una identificació amb el Crist sofrent a la creu, revivint la Passió del Senyor cada dia de la seva vida, sobretot en la celebració de l'Eucaristia.

El pare Pius va rebre una missió de part de Déu molt elevada. Ell mateix ho confessava. Se sentia esborronat davant de la

missió que el Senyor li havia confiat, però mai no va explicar en què consistia aquesta missió.

El pare Pius és un contrast de senzillesa i d'humilitat. Quantes vegades, en les seves cartes de joventut amb el seu director espiritual, veiem que se sent lluny de Déu, profundament pecador, indigne, incapaç... i, alhora, en la seva humil persona, Déu Nostre Senyor es complau en abocar-hi tota mena de carismes sobrenaturals, carismes extraordinaris, però que no li donaven la més mínima gota d'orgull. El pare Pius sentia que portava una missió que el sobrepassava.

Jo crec que la missió del pare Pius va ser fer present, en el segle XX, d'una manera molt palpable, molt evident, molt forta, el misteri de Crist, la vida de Jesús. Quantes vegades, en la nostra època contemporània, s'han posat en dubte els miracles de Jesús i molts aspectes de la nostra fe! La història de Jesús pot semblar llunyana, va

passar fa molt de temps. Però en la nostra època hi ha hagut un home, el pare Pius, a través del qual el Senyor Jesús revivia la seva Passió: les seves mans, els seus peus i el seu costat sagnaven cada dia. La Passió de Jesús esdevenia una cosa real i actual a través d'un senzill frare caputxí que patia els dolors que Jesús va patir per nosaltres. Aquest humil frare caputxí, en els secrets del seu cor, rebia de Déu un amor immens. Perquè això és el que de veritat ens demana Déu. El pare Pius no es va destacar pels càrrecs dins l'orde, ni per res brillant o destacable. Era l'amor que tenia pel Senyor —primer per Jesús, però després també pels germans— el que el feia especial. Amb cadascú d'ells, era impressionant com el pare Pius sentia el dolor dels altres com a propi; els pecats dels altres també els vivia com si ell mateix hagués de fer l'impossible per alliberar-los d'aquells pecats. Es carregava damunt seu els sofriments de molts. Només desitjava

veure la gent alliberada de tot allò que l'oprimia i li feia mal. Per això també, en la vida del pare Pius, es reviu allò que va passar quan Jesús va viure entre nosaltres: curacions de malalts, regeneració de vides pecadores, innumbrables miracles. Tot el que el Senyor ens ha transmès a través del pare Pius és gràcia. En un moment donat, el pare Pius va reconèixer que aquest amor no era d'ell, que li havia donat Jesús; que, quan era jove, no sentia aquesta compassió pel dolor dels altres, però després el Senyor li va infondre en el cor, en la seva vida de pregària, en la qual va perseverar contínuament, dia rere dia, en moments dolços i de consolació, però també en moments de desolació, de temptació i d'aridesa.

El pare Pius ens anima a imitar-lo en aquest amor per la pregària. La pregària en ell era una contemplació amorosa, detinguda, compassiva, dels sofriments del Redemptor i de cada persona. Una pregària entreteixida de tendresa per la Mare de Déu. Eren innumbrables els rosaris que el pare Pius podia dir en un dia, assolint l'oració contínua. Estava contínuament en comunicació amb el Senyor, especialment a través de Maria, la Mare. Tan íntima era la seva relació amb la Mare de Déu, que ella va ser la font d'alguns dels seus fenòmens carismàtics: com quan algú venia a confessar-se, que ja sabia quins pecats li amagava i la necessitat que tenia aquella ànima davant Déu, si estava en gràcia o no, si l'enganyava o era sincera... El pare Pius confessava que allò no era una cosa natural, que ell no ho tenia. Per tant, algú podia espantar-se pensant que si es trobava el pare Pius pel carrer, ell sabia tot el que pensava. Però ell deia que no, que no sabia el que l'altre pensava, que era un home normal. Però afirmava que, quan estava al confessional, la Mare de Déu li transmetia immediatament el que hi havia al cor de l'ànima que es confessava. També confessava que la Mare de

Déu l'acompanyava sempre en la celebració de l'Eucaristia. El pare Pius recorda que la relació amb Jesús i Maria es viva, no una relació rutinària, formal o de record. Per a ell, Jesús era algú molt viu, molt entranyable, el que més estimava en el món, algú que patia, que necessitava la seva ajuda, i algú que li transmetia el seu poder alliberador i perdonador.

Amb els seus contrastos, podríem pensar que el pare Pius era una persona molt allunyada de la vida quotidiana, però res més lluny d'això: confessava la gent i es preocupava no només pels pecats i les coses importants, sinó també pels detalls més petits i senzills del dia a dia.

Jo personalment, he conegut senyores de San Giovanni Rotondo que el van conèixer de joves, i expliquen que es preocupava fins i tot pels detalls de la vida de les seves famílies, dels seus negocis familiars, dels seus amics... Era veritablement un home que s'interessava per tota la persona, ple de tendresa i amiat, ple de detalls afectuosos amb els petits, especialment amb els malalts. Sempre va estimar molt els malalts i els pobres. Deia: "En el malalt, que és pobre, Crist hi és doblement present, perquè és malalt i perquè és pobre." Per això va treballar molt durant la seva vida perquè en aquella regió, que era molt pobra, es construís un hospital. Aquest hospital es va fer realitat cap als anys cinquanta, arribant a ser el millor d'Itàlia, i un dels millors d'Europa. És com un palau per als malalts. Per a nosaltres és un exemple d'unitat en la vida cristiana, una unitat de pregària i d'elevació a Déu, concretada sempre en l'amor pel pobre, pel malalt, per la persona que Déu posa al davant cada dia, en els moments difícils i també en els feliços.

Alhora, el pare Pius s'estimava molt entranyablement els seus fills espirituals. Tant és així que, en una ocasió, digué: "Jo em quedaré a les portes del cel fins que entri el meu darrer fill espiritual." Els frares

són testimonis de l'amor que també els tenia, amb detalls molt bonics: quan era el sant d'un frare, el seu aniversari... en qualsevol moment, amb una paraula de consol, un petit obsequi, un somriure, una paraula oportuna... S'estimava els frares, s'estimava els seus amics. A mi m'admira molt aquest aspecte del pare Pius, perquè mostra molt la vida divina que l'habitava. Aquesta capacitat de recolliment en Déu i, alhora, de saber entretenir-se amb els amics, de posar tota l'atenció en les persones que confessava i ajudava, de dur els altres a la conversió i, alhora, ser tan sensible humanament. Com a exemple, quan va morir la seva mare, no tenia consol. Era un home de carn i ossos, un home de veritat, un home de la seva terra i un home de Déu.

Aquí també hi ha un punt molt especial en la seva vida, que ens mostra la grandesa de la seva santedat: les persecucions que va patir. El primer llibre que vaig llegir sobre ell me'l van deixar fa uns vint-i-cinc anys, i era sobre les persecucions que va patir. No vaig poder acabar el llibre, em va aclaparar; em va semblar horrible tot el que li van fer. Com és possible suportar tanta

injustícia, tanta crueltat, tanta humiliació? En aquell moment em va semblar molt fort. Però la resposta del pare Pius va ser la mansuetud, el perdó incondicional, el respecte i l'obediència a l'Església... que ens mostren un grandíssim sant.

I una anècdota curiosa: quan era jove, va patir una persecució provocada pel seu bisbe, que, amb altres persones malintencionades, el van calumniar greument, i va ser castigat pel Sant Ofici. Va estar tres anys tancat a la clausura sense poder tenir relació amb la gent de fora. Després el van rehabilitar. Aquell bisbe, anys després, va acabar destituït per les seves corrupcions, i tothom el va abandonar i menysprear. L'única persona que li va escriure per mostrar-li afecte i preocupació va ser el pare Pius.

I voldria finalitzar fent aquesta reflexió. El pare Pius provoca molta devoció. És d'aquells sants que intervenen en la nostra vida quotidiana. Déu li ha donat el do de ser un canal intercessor. Moltes, moltíssimes persones que conec i he conegut han experimentat el pare Pius a prop seu, com un amic, com un germà, com un pare. Han sentit de manera molt delicada, tendra, la seva acció al seu costat.

El pare Pius, doncs, tenia un cor tan abrusat de caritat que no es podia conformar amb ajudar els seus germans només durant el breu temps de la seva vida terrenal. Un cor tan ple d'amor necessita continuar estimant fins al final, i per això el pare Pius, des del cel, continua ajudant-nos i intercedint.

Demanam avui la seva intercessió i li confiem tot allò que ens amoïna, que ens fa sofrir, que de vegades no ens permet apropar-nos al Senyor amb total confiança. Que ell ens ajudi, com a germà, a viure en la pau i la llibertat dels fills de Déu, i a unir-nos profundament al Senyor Jesús estimant de manera real i veritable el nostre proïsme.

ENCARNACIÓ

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

Nadal és el Misteri de Déu que s'ha revelat a nosaltres. Però Déu no ens ha comunicat missatges o manaments sinó que s'ha comunicat en la persona de Jesucrist, en els gestos i paraules de Jesucrist.

I això és vital, el cristianisme és una religió encarnada, concreta, feta de gestos i actituds més que de paraules. En tot cas les paraules poden aclarir el sentit dels gestos, però sense aquests, romanen buides.

Avui es parla molt d'evangelització, com si evangelitzar consistís en predicar amb paraules. L'evangelització comença pel testimoni, per una vida amb gestos i actituds que siguin exemple per als altres. Això ja ho deia Pau VI, fa 50 anys, en l'Evangeli Nuntiandi.¹ Una vida plena de generositat, d'esperit de servei, de mansuetud, de sol·licitud pels pobres, d'alegria enmig de les adversitats..., és Bona Notícia per als altres i, per tant, evangelitzadora. I això demana temps, constància i perseverança en l'amor.

En el pròleg de sant Joan se'ns diu d'una manera molt bella: "... El qui és la Paraula s'ha fet carn, i plantà entre nosaltres el seu tabernacle..."

Plantar la tenda, en el món semita, vol dir que ets amic, que vols conviure amb nosaltres, que ets proper. Déu en Jesús s'ha fet proper, accessible. Aquesta és la gran notícia del Cristianisme, que Déu no està en les altures, allà lluny, sinó que s'ha fet un de nosaltres, que s'ha barrejat amb la nostra carn feble per, des de dins, aixecar-nos a la seva vida divina. Aquest és el nucli de la Revelació cristiana.

Això ens indica que l'evangelització, la comunicació de la Bona Notícia passa per l'encarnació en la cultura dels nostres contemporanis, per la inculturació de la nostra fe, també en els nostres ambients secularitzats i agnòstics.

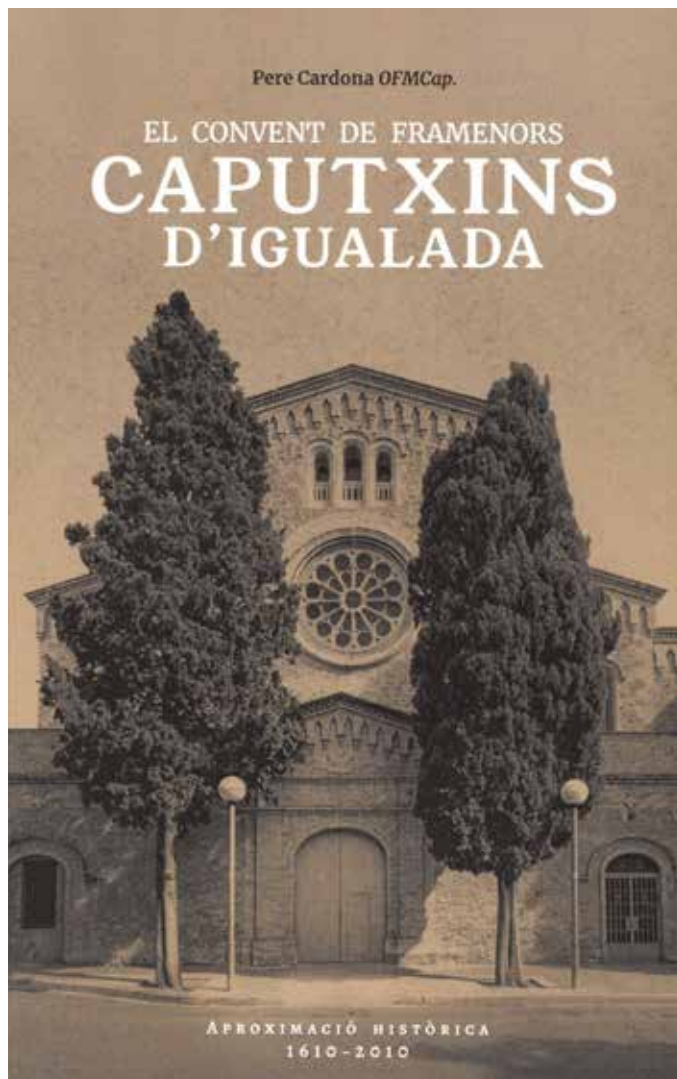
I això es fa fent-se proper, d'igual a igual, amb humilitat i no des d'una suposada superioritat moral. I s'hauria de fer "sense bossa ni sarró ni dues túniques" (Mc 6,8), tal com Jesús va enviar els seus deixebles, és a dir, des de la feblesa, demanant acolliment més que ensenyant. I s'ha de fer amb mitjans pobres. Jesús en l'encarnació es feu pobre (Fil 2), i quan comença la vida pública diu: "El Fill de l'Home no té on recolzar el cap".

De manera que la Revelació, en la Persona de Jesucrist, està penetrada de proximitat, humilitat, pobresa... Aquest és l'estil del nostre Déu, l'estil que hem de viure si volem comunicar-lo a Ell amb la nostra vida.

1. *Evangeli Nuntiandi* núm. 21.

EL CONVENT DE FRAMENORS CAPUTXINS D'IGUALADA. APROXIMACIÓ HISTÒRICA, 1610-2020

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

EL CONVENT DE FRAMENORS CAPUTXINS D'IGUALADA.

FRA PERE CARDONA

ASSOCIACIÓ REVISTA D'IGUALADA, IGUALADA
2024.

Aquest llibre de Fr. Pere Cardona s'articula en sis capítols. El primer tracta del procés fundacional i ofereix la descripció de l'estructura arquitectònica del primer convent que es començà a edificar l'any 1609. El segon capítol tracta de la vida quotidiana desenvolupada en el convent durant els segles XVII i XVIII, una temàtica molt ben inserida en el cos de l'obra. El tercer capítol tracta de les turbulències que sofriren els caputxins en l'agitada història del segle XIX, que com arreu del Principat, també afectà la població d'Igualada amb la invasió napoleònica, el trienni liberal, les exclaustracions i les guerres carlines.

El capítol quart afronta la represa de la vida caputxina a Catalunya amb l'establiment de l'Escola Seràfica dels caputxins de Tolosa de Lengadoc amb la presència del futur cardenal Vives, i arriba fins a l'esclat de la Guerra Civil, que comportà, pràcticament, la desfeta de l'edifici

conventual pels efectes de la revolució i persecució religiosa de l'estiu de 1936. El llibre assenyala molt bé la puixança de les activitats desenvolupades en les primeres etapes de la restauració de la vida

caputxina: l'activisme del laïcat franciscà vinculat al Terç Orde, l'Escola Nocturna del Patronat d'Obreres, la docència i programa formatiu de l'Escola Seràfica, el ressò de l'Any Franciscà de 1926 a Igualada; unes belles i fructuoses experiències que van quedar frustrades amb l'esclat de la Guerra Civil.

En el capítol cinquè s'afronta un tema força difícil, ja que tracta sobre la represa de la vida caputxina en la postguerra, amb la restauració del convent i l'obertura de nous apostolats als barris de Fàtima i Sant Maure en els anys preconciliars. El darrer capítol tracta de la darrera etapa del convent amb la renovació que suscità el Concili Vaticà II que, tot i la reducció numèrica dels frares i la reutilització com escola pública de part de l'edifici, els caputxins hem mantingut la voluntat de continuar la nostra presència a l'Anoia com a volguda expressió de la irradiació dels framenors caputxins a les comarques de casa nostra.

A cada capítol hi trobem un elenc dels caputxins de més renom en el respectiu període històric estudiat (com ara el beat Josep Tous d'Igualada, els predicadors Pius d'Igualada i Bru d'Igualada), i, finalment, la monografia es completa amb un apèndix gràfic i documental que ajuda enormement a visualitzar, a través dels documents i de les imatges aportades, tot allò exposat en el text de la monografia.

Fr. Pere Cardona amb aquesta publicació no només beneficia la historiografia local, sinó que també enriqueix la història franciscana afegint un nou estudi sobre l'expansió dels caputxins a Catalunya; una temàtica que l'autor ja havia afrontat semblantment l'any 1994 amb la publicació de la història del convent de Tarragona i també l'any 2014 amb la dels caputxins a Manresa.

El repàs històric que l'autor ens aporta al llarg d'aquesta monografia l'ha efectuat

de manera molt reeixida, ja que ha sabut extreure informació de nombrosos documents inèdits, plànols i fotografies que li han facilitat l'aproximació als diversos moments de la vida quotidiana conventual desenvolupada a Igualada on els frares, en algunes circumstàncies, van haver d'afrontar problemàtiques ben agosarades i complexes com ho fou el repte de solucionar la provisió i canalització de les aigües, puix que l'aigua de la mina conventual resultava insuficient per a les necessitats de la comunitat caputxina que havia de fer-se portar aigua amb carros fins al convent, amb una nova canalització dissenyada l'any 1791 per Fr. Climent de Sant Martí Sescorts.

Més enllà de l'interès obvi de la monografia per als estudiosos de la història igualadina el llibre aporta, alhora, dades inèdites de molta utilitat per als estudiosos de la història "ad intra" de la vida religiosa, atesos els detalls minuciosos que hi trobem exposats sobre l'estructura del convent i la vida de cada dia, amb els inventaris d'objectes, els horaris de pregària conventual junt, també, amb la projecció "ad extra" dels frares a través de la predicació i assistència als malalts, el treball pastoral en barris obrers i, molt particularment, amb el foment de devocions populars com les Quaranta Hores i el Viacrucis.

Animem Fr. Pere Cardona que maldi per convertir en una nova monografia el capítol titulat *L'Escola Seràfica, alguna cosa més que un edifici*, ja que aquesta fou una institució docent que, tot i estar directament vinculada al convent, mereixeria un estudi a part amb una anàlisi específica de l'origen social dels nois que hi passaren, de les vocacions a la vida religiosa que en sorgiren, del professorat i les matèries impartides, de la vida de pietat i litúrgica, la vida fraterna i les sortides d'esplai.

Anselmo Maliaño Téllez, OFM

**Los estigmas de
san Francisco de Asís**
Su experiencia mística

**LOS ESTIGMAS DE SAN FRANCISCO
DE ASÍS.**

SU EXPERIENCIA MÍSTICA

ANSELMO MALIAÑO TÉLLEZ, OFM

EDICIONES FRANCISCANAS ARANTZAZU, COL.
HERMANO FRANCISCO 86, VITORIA-GASTEIZ
2024.

L'autor ens fa una aproximació a l'experiència mística de sant Francesc en rebre els estigmes, en aquest vuitè centenari que estem celebrant. Els estigmes de sant Francesc són un do, un inoblidable esdeveniment místic de la trobada profunda i autèntica de Francesc d'Assís amb Crist crucificat. L'autor descobreix la relació personal de Francesc, el seguiment radical de Crist pobre i crucificat, la seva docilitat a l'acció de l'Esperit Sant i la seva obediència a la voluntat del Pare.

Ens aproximem amb fe a la "vida segons l'evangeli", revivim l'esdeveniment místic dels estigmes en el cos de Francesc d'Assís, contemplem el seu itinerari de vida i virtuts espirituals, nodrint i enriquint la nostra pròpia vivència del seguiment de Crist.

**Prohibido
repetir**

Gregorio Luri

«Un educador que nunca se ha cansado de hacerse preguntas,
de mirar a la realidad y cuestionarla» — SERGIO CASTRO BALBUENA

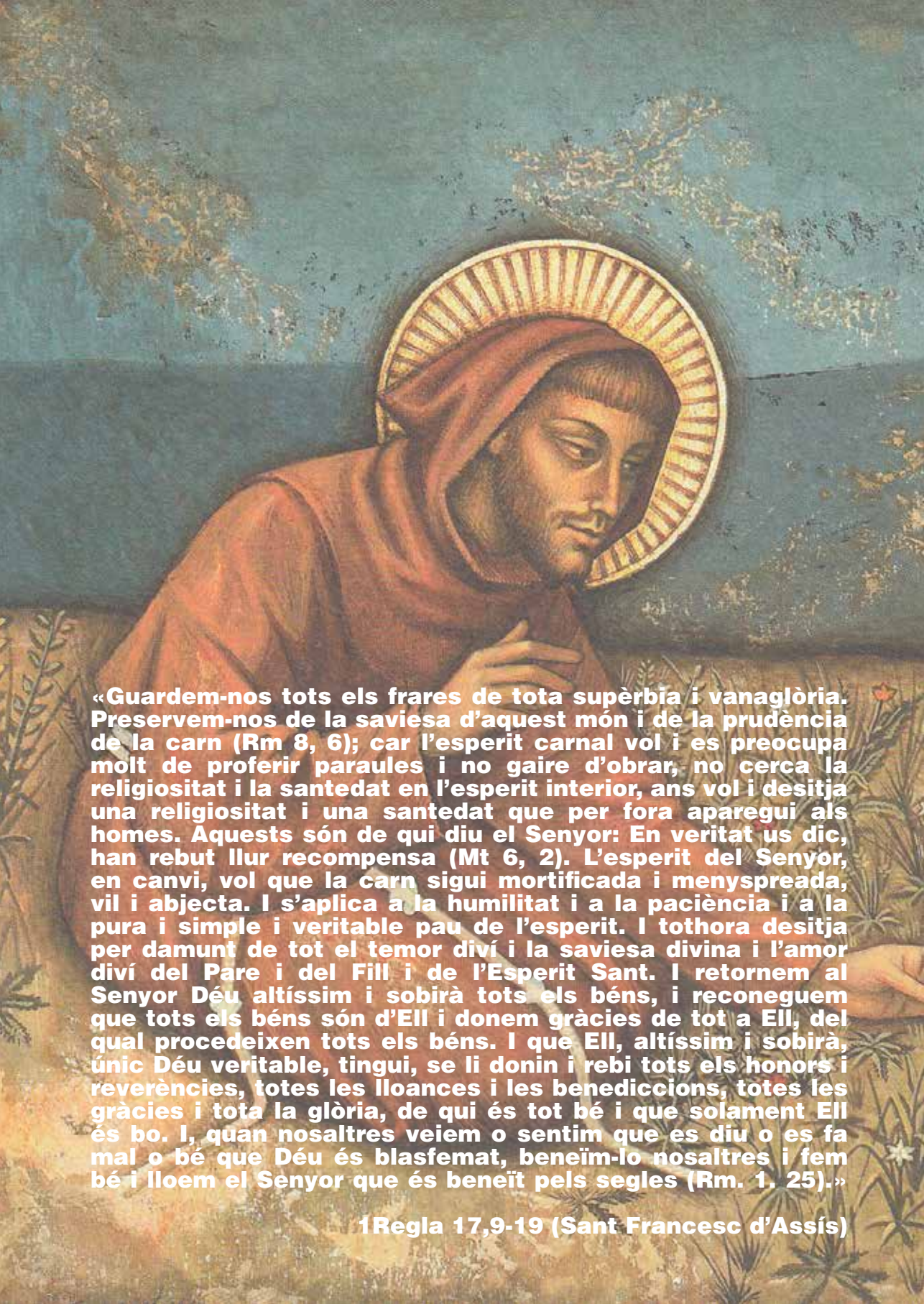
PROHIBIDO REPETIR.

**UNA PROPUESTA APASIONADA PARA
SALVAR LA ESCUELA**

GREGORIO LURI

ED. ROSAMERÓN, BARCELONA 2024.

Què està passant a les escoles? Està passant que mentre baixa l'exigència i el rendiment, s'inflen els resultats (les notes). Està passant que mai no hi ha hagut més pedagogs, psicopedagogs i terapeutes per metre quadrat. I, tanmateix, no sabem garantir la qualitat dels nostres sistemes educatius. Avui dia, per exemple, la paraula repetició evoca de seguida danys emocionals al repetidor, ignorant els prejudicis als quals es condemna de per vida a aquells que finalitzen el seu ensenyament obligatori amb dificultats severes a l'hora de comprendre un text mínimament complex. Aquests són alguns dels molts temes que planteja Gregorio Luri en aquest recorregut complet per tots els aspectes de l'educació. Res no es queda fora en aquesta crítica però alhora optimista obra, perquè l'autor té clar que l'escola no pot sobreviure sense confiança en si mateixa... I aquest és el repte.

A religious painting of a man, likely a saint, wearing a red habit and a halo. He is depicted in a three-quarter view, looking down and to the right with a contemplative expression. His hands are clasped in prayer. The background is a textured blue-grey color. The overall style is reminiscent of medieval or early modern religious art.

«Guardem-nos tots els frares de tota supèrbia i vanaglòria. Preservem-nos de la saviesa d'aquest món i de la prudència de la carn (Rm 8, 6); car l'esperit carnal vol i es preocupa molt de proferir paraules i no gaire d'obrar, no cerca la religiositat i la santedat en l'esperit interior, ans vol i desitja una religiositat i una santedat que per fora aparegui als homes. Aquests són de qui diu el Senyor: En veritat us dic, han rebut llur recompensa (Mt 6, 2). L'esperit del Senyor, en canvi, vol que la carn sigui mortificada i menyspreada, vil i abjecta. I s'aplica a la humilitat i a la paciència i a la pura i simple i veritable pau de l'esperit. I tothora desitja per damunt de tot el temor diví i la saviesa divina i l'amor diví del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant. I retornem al Senyor Déu altíssim i sobirà tots els béns, i reconeguem que tots els béns són d'Ell i donem gràcies de tot a Ell, del qual procedeixen tots els béns. I que Ell, altíssim i sobirà, únic Déu veritable, tingui, se li donin i rebi tots els honors i reverències, totes les lloances i les benediccions, totes les gràcies i tota la glòria, de qui és tot bé i que solament Ell és bo. I, quan nosaltres veiem o sentim que es diu o es fa mal o bé que Déu és blasfemat, beneïm-lo nosaltres i fem bé i lloem el Senyor que és beneït pels segles (Rm. 1. 25).»

1 Regla 17,9-19 (Sant Francesc d'Assís)

«...Us enalteixo Pare, perquè heu
revelat tot això als senzills...»
(Mt 11,25)